

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LUBASZ

1.1. Historia Gminy Lubasz

Pierwsze ślady pobytu człowieka na terenie obecnej gminy Lubasz pochodzą z epoki neolitu (4500-1800 p.n.e.), lecz są to pojedyncze znaleziska. Liczniejsze dowody archeologiczne, wskazujące na stałe zasiedlenie okolic Lubasza, pochodzą z epoki brązu oraz epoki żelaza (1800-700 r. p.n.e.). Śladem kultury łużyckiej jest odnaleziony w bardzo dobrym stanie grób skrzynkowy z ciosanego kamienia z VI w. p.n.e., zawierający cztery urny z prochami zmarłych. Liczne dowody osadnictwa na terenie Gminy pochodzą również z okresu wpływów rzymskich - z pierwszych wieków naszej ery. Ziemi nadnoteckie odwiedzane były w tym czasie przez kupców rzymskich, docierających tutaj w poszukiwaniu bursztynu. Według niektórych przypuszczeń, w okolicach Lubasza miała istnieć rzymska faktoria jako punkt zatrzymywania się kupców na jednym z odgałęzień szlaku bursztynowego. Miejscowość ta o nazwie Limioseleion została uwidoczniiona na mapie rzymskiego geografę Ptolemeusza w 150 r. n.e.

Dowodem wczesnośredniowiecznego osadnictwa w Lubaszcu jest grodzisko stożkowate, usytuowane w parku dworskim. Jest to kopiec w kształcie ściętego stożka, otoczony wałem ze śladami fosy. Grodzisko datowane zostało na XIII/XIV w.

Od XIII w. rozpoczyna się w historii Lubasza i okolicznych miejscowości okres potwierdzony historycznymi źródłami pisany. Wieś w tym czasie była główną siedzibą rodu wielkopolskiej rodziny Lubaskich. W średniowiecznych źródłach historycznych pojawiają się również pierwsze wzmianki na temat okolicznego osadnictwa. Z terenu obecnej gminy Lubasz wymienione zostały: Sławno, Bzowo, Krucz, Dębe, Goraj, Sokołowo, Klempicz, Prusinowo i Stajkowo. Wszystkie wsie pozostawały prywatnymi posiadłościami szlacheckimi.

W XVI wieku Lubasz przeszedł na własność Gorajskich, którzy w 1546 r. wzniesli nową siedzibę - najprawdopodobniej drewniany dwór, na którego miejscu w połowie XVIII wieku ród Miaskowskich wznosił okazały klasycystyczny pałac. Od czasów ich panowania rozpoczął się intensywny rozwój Lubasza. Także z fundacji Miaskowskich w latach 1750-1761 wzniesiono obecny murowany kościół w stylu późnego baroku.

Po II rozbiórce Polski obszar obecnej Gminy znalazł się pod zaborem pruskim. Na mocy ustaleń Kongresu Wiedeńskiego z 1815 roku, z ziem zaboru pruskiego utworzono Wielkie Księstwo Poznańskie, a omawiane tereny znalazły się w granicach powiatu czarnkowskiego. Obszar Gminy podzielony był na kilka mniejszych majątków ziemskich. Dominowało tu rolnictwo, a drobny przemysł i rzemiosło rozwinęły się dopiero pod koniec XIX wieku.

W 1896 roku oddano do użytku linię kolejową Krzyż-Rogoźno, biegnącą przez południową część Gminy, co przyczyniło się do pewnego ożywienia gospodarczego tych terenów. Powstały dworce i inne kolejowe budynki. Ciekawostką w historii rozwoju

gospodarczego jest krótki epizod górniczy z terenu Gminy - w XIX wieku Hochbergowie założyli w Kruczu kopalnię węgla brunatnego, po której zostały ślady trzech zalanych wodą szybów.

Ostatecznie w 1919 roku, na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego, tereny obecnej gminy Lubasz w całości zostały przyłączone do Polski. Międzywojenny okres stabilizacji i rozwoju przerwał atak hitlerowców na Polskę. W okolicy Lubasza nie było działań wojennych, ale wszystkie zakłady przemysłowe i majątki zostały zajęte przez okupanta. Wyzwolenie nadeszło na przełomie lat 1944/1945. Rozpoczął się proces migracji, powrotów wysiedleńców. Majątki zostały rozparcelowane, powstały liczne gospodarstwa chłopskie, a na ziemiach przejętych przez państwo utworzono z czasem Państwowe Gospodarstwa Rolne.

Gmina utrzymała rolniczo-leśny charakter po dziś dzień. Grunty po gospodarstwach rolnych działających jako państwowe, trafiły do rolników prywatnych, co wpłynęło na poprawę wielkości areałów ich gospodarstw. Po 1989 roku, a szczególnie w ostatnich latach nastąpił gwałtowny rozwój sektora usług, głównie w sferze handlu, gastronomii oraz turystyki i przetwórstwa drzewnego. Do największych przedsiębiorstw w gminie Lubasz należą obecnie: producent mebli ze stali nierdzewnej, producent baterii i ogniwo cynkowo-powietrznych oraz zakład cukierniczo-piekarniczy, Nadleśnictwo Krucz i wiele innych małych przedsiębiorców.

1.2. Lubasz dzisiaj

Gmina Lubasz położona jest w północnej części województwa i wchodzi w skład powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego. Od zachodu graniczy z gminą Wielen, od północy – z gminą Czarnków, od wschodu – z gminą Połajewo (wszystkie należące do powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego), od południa natomiast z dwiema gminami powiatu szamotulskiego – Obrzycko i Wronki.

Gminę tworzy obecnie 15 sołectw, a jej siedziba znajduje się w Lubaszu. Powierzchnia Gminy wynosi 16.762 ha (167 km²). Pod względem zajmowanej powierzchni największy udział mają lasy (47%). Użytki rolne zajmują powierzchnię 7.812 ha, a więc 46,7% powierzchni Gminy, z czego 83% stanowią grunty rolne, 2% sady, 8% łąki trwałe, a 7% pastwiska trwałe.

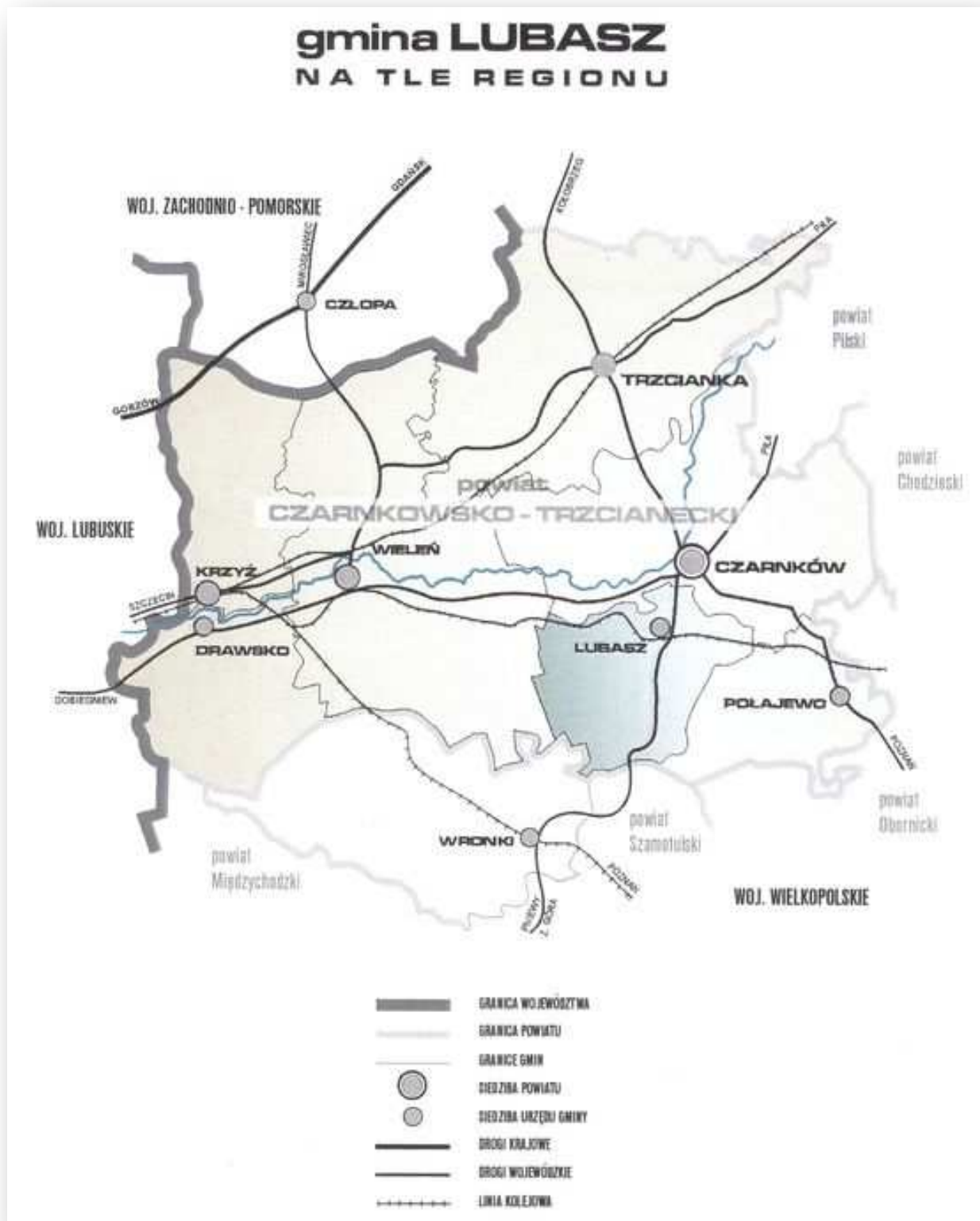
Sieć komunikacyjną w granicach Gminy tworzą: drogi wojewódzkie: nr 182 Międzychód-Wronki – Piotrowo – Czarnków – Ujście, nr 153 Siedlisko – Runowo – Gajewo – Ciszkowo – Goraj – Lubasz i nr 140 Wronki – Jasionna – Krucz – Ciszkowo, drogi powiatowe o łącznej długości 28 km i drogi gminne o łącznej długości 48 km.

RYSUNEK 1. GMINA LUBASZ

ŹRÓDŁO: STRONA INTERNETOWA GMINY

RYSUNEK 2. POŁOŻENIE GMINY NA TLE REGIONU

ŹRÓDŁO: STRONA INTERNETOWA GMINY

1.3. Władze i pracownicy Gminy

Siedziba władz gminy zlokalizowana jest przy ul. Chrobrego 37 w Lubasz. Urząd Gminy będący tą siedzibą jest on czynny obecnie w poniedziałek w godz. Od 7.30 do 18.00, od wtorku do piątku w godzinach: od 7:30 do 15:30. Wójt Gminy Lubasz przyjmuje mieszkańców Gminy w poniedziałek w godzinach: od 8.00 do 11.00 i od 15.00 do 18:00.

Władze Gminy stanowią:

- Wójt Gminy: Marcin Filoda
- Zastępca Wójta/ Sekretarz Gminy: Grażyna Graj
- Skarbnik: Renata Fąferek
- Zastępca Skarbnika Gminy : Luiza Piątek

Radni VII kadencji :

- Żaneta Andrzejewska – Przewodnicząca Rady Gminy
- Paweł Strawa – W-ce Przewodniczący
- Kazimierz Wicher – W-ce Przewodniczący
- Andrzej Buśko – Przewodniczący Komisji Rozwoju Gospodarczego
- Magdalena Janc- Węglewska – Przewodnicząca Komisji Zdrowia Oświaty Kultury i Spraw Socjalnych,
- Józef Cichorek- Przewodniczący Komisji Rolnictwa Leśnictwa i Ochrony Środowiska,
- Jacek Michalak – Przewodniczący Komisji Rewizyjnej,
- Hubert Szrama
- Marek Wicher
- Zenon Koplín
- Marek Zieliński
- Andrzej Macyszyn
- Marian Mirek
- Roman Gościniak
- Sławomir Dams

Radni VIII Kadencji :

- Żaneta Andrzejewska – Przewodnicząca Rady Gminy
- Elżbieta Nowak – W-ce Przewodnicząca
- Kazimierz Wicher – W-ce Przewodniczący
- Monika Golik – Przewodnicząca Komisji Rozwoju Gospodarczego
- Estera Nobik - Przewodnicząca Komisji Zdrowia Oświaty Kultury i Spraw Socjalnych,
- Andrzej Macyszyn - Przewodniczący Komisji Rolnictwa Leśnictwa i Ochrony Środowiska,
- Jacek Michalak - Przewodniczący Komisji Rewizyjnej,
- Michał Stawujak – Przewodniczący Komisji Skarg Wniosków i Petycji
- Paweł Dobosz
- Katarzyna Fiałkowska

- Paweł Borowiak
- Lucyna Urbaniak - Pielka
- Leszek Arend
- Sławomir Dams

Rada Gminy jest organem stanowiącym i podejmuje swoje rozstrzygnięcia w drodze uchwał.

Zestawienie podjętych przez Radę Gminy Lubasz uchwał w okresie 2018 roku z podziałem na tematykę :

- Budżet - 10
- udzielenie pomocy finansowej -5
- kredyt - 4
- podatki i opłaty lokalne - 12
- Wieloletnia Prognoza Finansowa - 8
- Plany zagospodarowania przestrzennego - 3
- Mienie gminy (sprzedaż, nabycie, dzierżawa, służebność, kąpieliska) - 8,
- Statutowe - 7
- Skargi - 2
- Oświata - 8
- Dot. Działalności GOPS -3
- profilaktyka alkoholowa - 5
- ustalenie okręgów wyborczych- 2
- podwyższenie kapitału spółki GZK - 1
- zatwierdzenie sprawozdania, absolutorium i wynagrodzenie wójta - 4
- uchwalenie Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędów Wodociągowych I Kanalizacyjnych - 1
- aktualizacja założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowa- 1
- projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków - 2
- Program Opieki nad zwierzętami - 1
- honorowy obywatel, nadanie imienia bibliotece i ustalenie roku jubileuszowego - 3
- konstytuujące radę i plan pracy- 13
- roczny program współpracy z organizacjami- 1
- zarządzenie wyborów sołtysów i rad sołeckich - 1

Gmina posiada jednostki organizacyjne do wykonywania zadań , do realizacji których Gmina jest zobowiązana. Są to: Urząd Gminy, Gminny Zespół Obsługi Szkół i Przedszkoli, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury wraz z biblioteką oraz cztery szkoły podstawowe w Lubasz, Miłkowie, Jędrzejewie i Kruczu, a także Przedszkole BAJKA w Lubasz.

Pracownicy Urzędu to:

- Sekretariat: obecnie Anna Szwed , w 2018 roku Pani Elżbieta Janasek
- Inspektor ds. społecznych – Janina Szwerkolt ,Elżbieta Janasek

- Inspektor ds. kadrowych i zaopatrzenia – Iwona Ratajczak
- Inspektor ds. ewidencji działalności gospodarczej i infrastruktury : Danuta Wiza
- Kierownik USC: Magdalena Słodowa
- Z-pca Kierownika USC – w 2018 roku Janina Szwerkolt, obecnie Arleta Przybył,
- Inspektor ds. obsługi kasy – w 2018 roku Agnieszka Ławniczak- Wachowiak (obecnie na urlopie macierzyńskim), dziś Agnieszka Winiarska
- Inspektor ds. środków pomocowych i promocji : Liliana Helwich
- Inspektor ds. gospodarki nieruchomościami i rolnictwa :A licja Kaźmierczak
- Inspektor ds. informacji przestrzennej i środowiskowej – Mariusz Kolasiński
- Inspektor ds. budownictwa i remontów : Wiesław Graj
- Inspektor ds. ochrony środowiska: Andrzej Żaczek
- Inspektor ds. infrastruktury drogowej : Piotr Błoch
- Inspektor ds. zamówień publicznych – Andrzej Łusiewicz
- Kierownik Referatu Rozwoju Gminy : Adam Ratajczak
- Inspektor ds. księgowości podatku VAT: Maria Budner
- Inspektor ds. księgowości budżetowej : w 2018 r. Dominika Grębka (obecnie na urlopie macierzyńskim)
- Inspektor ds. płacowych: Magdalena Skąlecka
- Inspektor ds. księgowości budżetowej: Wiesława Zdanowicz
- Inspektor ds. wymiaru podatku i opłat: Arleta Przybył
- Inspektor ds. księgowości podatkowej: Agnieszka Wójcik
- Inspektor ds. obsługi informatycznej: Tomasz Lipski

Pracownicy Gminnego Zespołu Obsługi Szkół i Przedszkoli (centrum usług wspólnych) to:

- dyrektor GZOSIP- Ryszard Bilski
- główny księgowy - Beata Izydor -Kułaga
- inspektor ds płac i księgowości- Grażyna Klewenhagen
- inspektor ds administracyjno-finansowych - Monika Harciczka
- inspektor ds administracyjno -kadrowych -Natalia Sikora
- referent ds księgowości -Marzena Harciczka

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej to:

- Kierownik GOPS – Jadwiga Kazińska
- Główna Księgowa – Irena Stachowiak
- Starszy administrator ds. świadczeń rodzinnych, koordynator funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawczego – Krzysztof Gruchała
- Pracownicy socjalni – Izabela Pawlak, Wioletta Surma, Agnieszka Przygodzińska,
- Inspektor ds. świadczeń funduszu alimentacyjnego oraz ds. księgowych – Magdalena Krzyżanowska
- Referent ds. świadczeń wychowawczych – Marta Turek (obecnie na zwolnieniu lekarskim)
- Asystent rodziny – Marta Kędzierska
- Inspektor ds. administracyjno – księgowych – Iwona Magdziarz (obecnie na zwolnieniu lekarskim)
- Inspektor ds. administracyjnych – Agnieszka Filoda

Pracownicy Gminnego Ośrodka Kultury to:

- Dyrektor – Szymon Szwed
- Główny Księgowy – Anna Suchoń
- starszy instruktor -Sławomir Magdziarz
- instruktor - Marcin Dudziak
- kierownik biblioteki - starszy bibliotekarz Ewa Stachowiak
- starszy bibliotekarz- Beata Szymkowiak
- mł. Bibliotekarz- Magdalena Kicza-Stróżyńska

Zestawienie wydanych przez pracowników dokumentów w 2018 r.	Ilość wydanych dokumentów w 2018 r.
Decyzje	3.486
Postanowienia	83
Zaświadczenia	404
Upoważnienia	38
Pełnomocnictwa	3
Zarządzenia	105
Umowy, zamówienia	195

ŚRODOWISKO NATURALNE

2.1. Położenie i ukształtowanie powierzchni

Gmina Lubasz położona jest w zachodniej części Polski. Według podziału kraju na jednostki fizyczno-geograficzne, jest to strefa styku dwóch makroregionów: Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej oraz Pojezierza Wielkopolskiego.

Gmina leży w strefie objętej zlodowaceniami plejstoceniowymi; to właśnie lądolód ukształtował krajobraz Gminy. Znaczna część powierzchni to równinne i lekko faliste pola sandrowe, kontrastują one ze zróżnicowanym krajobrazem moren czołowych. W północnej części Gminy różnice poziomu terenu sięgają kilkudziesięciu metrów. Charakterystyczną formą krajobrazu są liczne, głównie paraboliczne, wydmy śródlądowe najczęściej porośnięte lasem. Polodowcowy charakter ma także jedno z jezior znajdujących się na terenie Gminy – rynnowe jezioro Duże w Lubaszu.

Sieć hydrograficzna jest uboga – największy ciek tworzy niewielka rzeczka Gulczanka, lewy dopływ Noteci. Głównym bogactwem naturalnym Gminy są kruszywa, złoża torfu i gytii oraz drewno. 47% powierzchni Gminy porastają lasy włączone do terenów chronionego krajobrazu „Puszczy Noteckiej”. Gmina leży w strefie złóż geotermalnych.

2.2. Warunki glebowe

Udział poszczególnych klas bonitacji i kompleksów glebowych na terenie miny Lubasz przedstawia poniższa tabela.

TABELA 1. PORÓWNANIE JAKOŚCI GRUNTÓW ORNYCH NA TERENIE POWIATU CZARNKOWSKO-TRZCIANECKIEGO I GMINY LUBASZ - KLASY BONITACYJNE

Jednostka administracyjna	klasa	Udział poszczególnych klas bonitacyjnych gruntów ornych na terenie powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego i Gminy Lubasz								
		I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIRZ
Powiat Czarnkowsko - trzcianecki		0	0	2	5	14	10	32	33	4
Gmina Lubasz	%	0	0	3	15	24	11	22	24	1

ŹRÓDŁO: AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY LUBASZ

Jak wynika z zestawienia jakości gleb na terenie powiatu i gminy Lubasz, udział poszczególnych klas w Gminie jest korzystniejszy (większy udział klas do IV i wyższych – dla powiatu wskaźnik udziału wynosi 31 %, natomiast dla Gminy Lubasz – 53%). Korzystnie wypada również porównanie pomiędzy powiatem i Gminą pod względem udziału kompleksów pszennego i żytniego bardzo dobrych i dobrych.

2.3. Warunki wodne

Wody podziemne na terenie Gminy Lubasz

Wody podziemne na terenie gminy Lubasz tworzą Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 127 Złotów – Piła – Strzelce Krajeńskie. Zbiornik gromadzi wody trzeciorzędowe, a ich szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 186 tys. m³/dobę.

W związku z wprowadzeniem w Ramowej Dyrektywie Wodnej pojęcia jednolitych części wód JCWPd, przez które rozumie się określoną objętość wód podziemnych w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych, wyznaczono nowe jednostki podziału wód podziemnych, poddawanych badaniom monitoringowym. Przez teren Gminy Lubasz przebiega granica dwóch jednostek: jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 36 i JCWPd nr 42.

Jakość wód podziemnych

Jakość wód podziemnych GZWP nr 127 w 2004 roku była badana w punkcie w Krajence. Wody podziemne zostały zakwalifikowane do III klasy jakości wód – o zadowalającej jakości.

Wody podziemne w ramach JCWPd nr 42 zaliczono do IV klasy wód o niezadowalającej jakości, natomiast w odniesieniu do jednostki JCWPd nr 36 – do III klasy wód o zadowalającej jakości¹.

WODY POWIERZCHNIOWE

Do wód powierzchniowych na terenie gminy Lubasz należą: wody płynące w postaci rzek i melioracji oraz wody stojące w postaci jezior, stawów i zbiorników retencyjnych.

Głównym ciekim Gminy jest rzeka Gulczanka, będąca lewobrzeżnym dopływem Noteci, do której uchodzi w 77,1 km. Całkowita długość rzeki wynosi 31,6 km, a wody spływają do niej ze zlewni o powierzchni 107,1 km². Zlewnia ma charakter rolniczy. Rzeka jest także odbiornikiem oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Stajkowie. W 2004 roku rzeka Gulczanka została objęta badaniami w ramach monitoringu diagnostycznego wód powierzchniowych, a wody jej zaliczono do klasy IV – wód o niezadowalającej jakości. Rzeka nie została zakwalifikowana przez RZGW - zgodnie z ustawą Prawo wodne - do wód powierzchniowych przeznaczonych do bytowania ryb łososiowatych i karpionowatych w warunkach naturalnych oraz umożliwiających ich migrację. W 2005 roku jakość wód Gulczanki poprawiła się i została zakwalifikowana do III klasy (wód o zadowalającej jakości), którą utrzymała w 2006 roku.

Głównymi zbiornikami wód powierzchniowych na terenie gminy Lubasz są jeziora: Kruteckie i Duże.

Jezioro Kruteckie położone jest przy granicy gminy Lubasz z gminą Wieleń. Wraz z zarastającymi je torfowiskami zajmuje powierzchnię ponad 90 ha, średnia głębokość zbiornika wynosi 1 m (maks. 2 m). Jezioro otacza szeroki pas trzciny. W środkowej części jeziora znajduje się zadrzewiona wyspa.

Jezioro Duże (Lubaskie) przylega do wschodnich do granic Lubasza. Jego powierzchnia wynosi 41,5 ha, a średnia głębokość 5 m (maks. 11,4 m). Brzeg jeziora w postaci stromych zboczy w większości porośnięty jest krzewami. Przez jezioro przepływa bezimienny ciek, tworząc w okolicach dopływu i odpływu tereny zabagnione. Linia brzegowa jest mało urozmaicona, w większości porośnięta trzcina, sitowiem i tatarakiem.

Jezioro Kruteckie objęte było badaniami monitoringowymi w 1999 roku, a Jezioro Lubaskie (Duże) - w 2000 i w 2005 roku. Wody Jeziora Kruteckiego zostały zakwalifikowane do II klasy czystości, natomiast wody Jeziora Lubaskiego (Dużego) w 2000 roku zaliczono do II klasy czystości (którą utrzymało w 2005 roku pomimo pogorszenia punktacji klasyfikacyjnej), jezioro to należy do III kategorii podatności na degradację (jezioro o niekorzystnych warunkach naturalnych, łatwo ulegające degradacji). Jezioro Duże poddawane jest systematycznie napowietrzaniu i .... Przy pomocy zabiegów oraz aeratora.

2.4. Walory środowiskowe - lasy i obszary zadrzewione, fauna i flora

Wysokie walory przyrodnicze gminy Lubasz potwierdzone są faktem ustanowienia na jej obszarze obszarów prawnie chronionych. Największym powierzchniowo terenem chronionego krajobrazu jest kompleks „Puszcza Notecka”. Teren ten obejmuje obszar przykrawędziowy doliny Noteci ze wsiami Antoniego, Bzowo, Goraj i Dębe oraz sołectwa

o przeważającej funkcji leśnej: Krucz, Kruteczek, Klempicz. W tej także części gmina objęta jest obszarem NATURA 2000.

W Puszczy Noteckiej dominuje drzewostan sosny zwyczajnej (stanowi ona 95% drzewostanów), wyspowo rosną buki, dęby, brzozy, świerki oraz olsza czarna. Lasy Puszczy to królestwo grzybów i zwierzyny łownej. Osobliwością jest także rezerwat przyrody „Wilcze Błota”, utworzony w 1968 roku na powierzchni 2,76 ha w leśnictwie Krucz. Ochronie podlega tam bezodpływowe zagłębienie wypełnione wodą, otoczone wzniesieniami wydmowymi, porośniętymi borem sosnowym. Na terenie rezerwatu występuje szereg roślin bagiennych, tj. owadożerne rosiczki, turzyca bagienna, modrzewnica zwyczajna i wiele innych higrofilów.

Dużą wartość przyrodniczą posiadają jeziora położone na terenie Gminy, tj. Jezioro Duże w Lubaszcu i Jezioro Kruteckie w Kruteczku. Jezioro Kruteckie o powierzchni zwierciadła wody 72 ha i głębokości 2 m położone jest w strefie chronionego krajobrazu „Puszcza Notecka”. Przez jezioro przepływa rzeka Miała. Jezioro otaczają podmokłe łąki, pastwiska oraz lasy. Nad brzegami jeziora utworzono dwa kompleksy działek letniskowych. Jezioro Kruteckie jest jednym z większych w województwie, lecz bardzo płytkim. Brzegi jeziora porośnięte są w 100%, a roślinność wynurzona zajmuje powierzchnię około 10 ha. Nad brzegami jeziora utworzono użytek ekologiczny pn. „Torfowiska nad Jeziorem Kruteckim”. Na obszarze tym występują ciekawe, a w niektórych przypadkach rzadkie i bardzo rzadkie gatunki roślin. Rosną tam m.in. knieć błotna, rdestnica pływająca, turzyca zaostrowana, osoka aelosowata, wywłócznik kłosowy, żurawina błotna i widlak jałowcowaty.

Świat zwierzęcy reprezentują tam:

- gady: zaskroniec, jaszczurka zwinka, zaskroniec
- płazy: rodzaju Rana i Bufo
- ssaki: kuna leśna, piżmak, wydra, dzik, jenot, zając szarak, sarna
- ptaki: występuje około 30 gatunków lęgowych ptaków wodnych i lotnych: łabędź niemy, żuraw, bąk, perkoz dwuczuby, czapla siwa, gęgawa, słowik rdzawy, remiz, bączek, kormoran, czajka, wodnik i inne.

Dalszych 40 gatunków ptaków zalatuje tutaj w okresie przelotów lub na żerowiska; są to m.in. bielik, rybołów, łabędź krzykliwy, śmieszka, gęgał, bocian biały i bocian czarny.

Odmienny charakter posiada Jezioro Duże w Lubaszcu o powierzchni zwierciadła wody 41,5 ha i maksymalnej głębokości 11 m. Jezioro otoczone jest lasami oraz gruntami rolnymi. Akwen ten posiada wysokie walory rekreacyjne. Nad jego brzegiem znajduje się ośrodek wypoczynkowy, wyposażony w bazę wypoczynkową i noclegową. Jezioro i jego otoczenie posiadają również wartość przyrodniczą. Brzegi porośnięte są trzciną, sitowiem i tatarakiem. Roślinność zanurzoną reprezentuje: moczarka kanadyjska, rogatek szorstki, rdestnica przeszyta i wywłócznik. W jeziorze występuje szczupak, węgorz i lin. W ostatnim czasie jezioro poddawane jest rekultywacji metoda pulweryzacji.

Rezerваты

Na terenie Gminy zlokalizowany jest rezerwat przyrody Wilcze Błoto, ustanowiony w 1968 roku, o powierzchni 2,76 ha, znajdujący się w oddz. 52, Leśnictwa Ciszkowo, Obręb

Krucz. Jest to rezerwat częściowy o charakterze florystycznym, którego celem jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk roślinności bagiennej i torfowiskowej.

Obszary chronionego krajobrazu

Część obszaru gminy Lubasz znajduje się w granicach dwóch obszarów chronionego krajobrazu: Puszcza Notecka i Dolina Noteci.

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci charakteryzuje krajobraz łąkowo-polno-osadniczy, fragmentarycznie jeziorno-leśno-łąkowy. W samej pradolinie rzeki Noteć przeważa ekosystem łąkowy, tzw. Nadnoteckie Łęgi, które mają duże znaczenie dla gospodarki hodowlanej.

Nadnoteckie Łęgi o powierzchni 10 tys. ha to fragment dolnego biegu Noteci. Obszar ten pokrywają w większości torfowiska niskie i zalewowe łąki – łąki z dużą liczbą starorzeczy, kanałów i zarastających torfianek. Po niegdyś dominujących lasach łągowych wierzbowo-topolowych, które zostały zlikwidowane przez rozwijające się rolnictwo w celu uzyskania żyznych łąki łągowych, pozostały fragmenty zbliżone do naturalnych koło śluz: Nowe, Lipica i Rosko. Nadnoteckie Łęgi są ostoją ptaków o randze europejskiej (występują tu takie gatunki, jak: siekowiec, bocian biały, bocian czarny).

W granicach obszaru znajduje się północno-wschodnia część Gminy, a należą do niego m. in. Kompleks leśny moreny czarnkowskiej, Jez. Duże, Kanał Lubaski i sąsiadujące z nimi łąki i nieużytki wodne.

Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza Notecka pełni ważną funkcję łącznikową pomiędzy dwoma korytarzami ekologicznymi o znaczeniu międzynarodowym: Doliną Noteci i Doliną Warty. Teren puszczy jest falisty i falisto-pagórkowaty, zbudowany z piasków wydmowych. Lasy przeważnie tworzy sosna zwyczajna w typie boru świeżego lub boru suchego, niskiej jakości, przy ciekach wodnych, jeziorach i większych zagłębieniach terenu skład gatunkowy lasu jest bogatszy. Krajobraz w większości jest naturalny, leśny lub jeziorno-leśny. W granicach Gminy do obszaru należą: fragment kompleksu leśnego na zachodzie Gminy, Jez. Kruteckie oraz dolina rzeki Gulczanki z przyległymi łąkami.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Lubasz jest 26 pomników przyrody; są to obiekty przyrody ożywionej, a należą do nich pojedyncze okazy drzew lub ich grupy, najczęściej występujące w obrębach parków. Drzewa rosną m.in. w Lubasz, Dębe, Sokołowie, Klempiczu, Kruczu i Bzowie.

Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne zostały ustanowione Uchwałą Rady Gminy Nr XXVIII/195/97. Zajmują łącznie powierzchnię 11,12 ha. Tworzą je tereny łąkowe w rejonie trzech wsi:

Dębe, Lubasz i Miłkowo. Użytek ekologiczny pn. „Torfowiska nad jeziorem Kruteckijm” o powierzchni 29,00 ha w miejscowości Kruteczki utworzony został na mocy uchwały Nr XIX/231/01 Rady Gminy Lubasz

Obszary w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

Teren gminy Lubasz częściowo jest objęty granicami dwóch obszarów sieci Natura 2000: Obszar Specjalnej Ochrony Puszcza Notecka PLB300015 oraz Specjalny Obszar Ochrony Dolina Noteci PLH300004. Bezpośrednio do północnej granicy Gminy przylega Obszar Specjalnej Ochrony Nadnoteckie Łęgi PLB300003.

Obszar Specjalnej Ochrony Puszcza Notecka PLB300015 w większości zajmowany jest przez lasy (77%), z czego większość stanowią lasy iglaste (67%). Niewielki udział mają łąki i pastwiska (4%), tereny rolnicze z dużym udziałem elementów naturalnych i zbiorniki wodne (po 2%) oraz złożone systemy upraw i działek (1 %).

Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty, porastający największy w Polsce obszar wydm śródlądowych. Gatunkowo dominuje sosna, wprowadzona po zniszczeniu lasu wskutek pojawienia się szkodników owadzych w okresie międzywojennym. Pozostałości drzewostanów naturalnych są chronione w rezerwatach. Kompleks leśny urozmaicają jeziora, raczej płytkie, pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów; w zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się torfowiska, na ogół w pewnym stopniu przekształcone.

Obszar jest miejscem bytowania i lęgu rzadkich gatunków ptaków, a także ostoje w trakcie wędrówek. Jest to także jedyna stała w ostatnich latach ostoja wilka w zachodniej Polsce. Występuje tu również 9 gatunków storczyków. W skład obszaru wchodzi rezerwat Wilcze Błoto oraz Obszar Chronionego Krajobrazu: Puszcza Notecka.

Zagrożenia dla obszaru wynikają głównie z niszczenia roślinności oraz niekorzystnego użytkowania terenu, w tym zaniechania wykorzystania rolnego, gradacji szkodników, pożarów, naruszania stanowisk ptaków.

Specjalny Obszar Ochrony Dolina Noteci PLH300004 w większości zajęty jest przez łąki i pastwiska (80%) oraz inne grunty użytkowane rolniczo (9%), z niewielkim udziałem lasów (8%) i zbiorników wodnych (3%).

Obszar obejmuje fragment doliny Noteci między Wieleniem a Bydgoszczą, zajęty w dużej części przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Na zboczach doliny znajdują się płaty muraw kserotermicznych. W okolicach Goraja występują kompleksy buczyn i dąbrów. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające. Liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płaty łągow. Łąki są intensywnie użytkowane.

Znaczenie obszaru wynika z bogatej mozaiki siedlisk (m. in. w związku z występowaniem lasów łągowych i dobrze zachowanych kompleksów łąkowych), a także z pełnienia funkcji korytarza ekologicznego o randze międzynarodowej. W skład

obszaru wchodzi Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza Notecka. Zagrożenia dla obszaru stanowią intensyfikacja użytkowania łąk, w tym ich nawożenie, jak również zarastanie ich w procesie sukcesji przez zarośla wierzbowe, zmiany stosunków wodnych oraz eutrofizacja i zanieczyszczenie wód, wycinka drzew i krzewów.

Obszar Specjalnej Ochrony Nadnoteckie Łęgi PLB300003 zajmują w większości łąki i pastwiska (79%), przy niewielkim udziale torfowisk (2%); lasy stanowią 4%, a pozostałe tereny użytkowane rolniczo – 15%. Obszar obejmuje część doliny Noteci między miejscowością Wieleń a ujściem Gwdy. Pokrywają ją łąki zalewowe, torfowiska niskie, pośród których występują kanały i rowy odwadniające, niegdyś koryta rzeczne oraz wypełnione wodą doły potorfowe. Część terenu jest porośnięta krzewami i drzewami.

Łąki są intensywnie użytkowane. Znaczenie obszaru wynika z pełnienia funkcji ostoi ptasiej o randze europejskiej E 33. Zagrożenie stanowi osuszanie oraz trzebież drzew i krzewów a także eutrofizacja zbiorników wodnych.

Lasy

Lasy na terenie gminy Lubasz zarządzane są przez Nadleśnictwo Krucz i Nadleśnictwo Wronki. Nadleśnictwo Krucz dzieli się na dwa obręby leśne: Krucz i Lubasz oraz na 11 leśnictw i gospodarstwo szkółkarskie w Gniewomierzu.

Ogólna powierzchnia Nadleśnictwa Krucz wynosi 7.174,72.71 ha, w tym Obręb Lubasz 165,3 ha. Siedliska leśne w Nadleśnictwie są na ogół ubogie: bory stanowią 65,7% powierzchni, bory mieszane - 17%, lasy i olesy - 17,3%. Lasy w zarządzie nadleśnictwa to przede wszystkim jednogatunkowe drzewostany sosnowe, powstałe po roku 1924 po gradacji sówki choinówki, cechujące się nieprawidłową strukturą wieku. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, zajmująca 89% powierzchni leśnej; niewielki udział mają: brzoza, dąb, olsza, świerk, buk. Ponad 83% stanowią drzewostany do 80 roku; przeciętny wiek drzewostanów wynosi 60 lat. Ponad 99% drzewostanów nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego.

Część lasów nadleśnictwa podlega ochronie jako: lasy glebochronne, wodochronne, lasy na powierzchniach badawczych i doświadczalnych oraz drzewostany nasienne.

Najczęściej spotykanymi zwierzętami w nadleśnictwie są sarny, jelenie, dziki, daniela i lisy. Oprócz nich występują, także rzadkie gatunki, takie jak: bóbr, wydra, bocian czarny, żuraw, rybołów, orzeł bielik oraz kania ruda i czarna.

2.5. Surowce mineralne

Na terenie Gminy znajduje się jedna kopalnia złóż naturalnych, wydobywająca kruszywa naturalne w postaci piasku. Kopalnia zlokalizowana jest w Klempiczu (Klempicz I) i funkcjonuje w oparciu o koncesję wydaną przez Wojewodę Wielkopolskiego, ważną do końca 2030 roku.

Współczesne problemy środowiska naturalnego gminy

Ochrona środowiska naturalnego gminy stało się priorytetowym działaniem. Działania te muszą przebiegać i przebiegają w wielu obszarach środowiska naturalnego. Ochrona wód to przede wszystkim zbiorowe zaopatrzenie wsi w wodę oraz budowa kanalizacji sanitarnej. Dane dotyczące roku 2018 w tym zakresie są następujące:

1. Długość sieci wodociągowej – 108 460,45 m
2. Długość sieci kanalizacyjnej – 44 863 m
3. Ilość przyłączy wodociągowych – 1964 w tym w 2018 -24
4. Ilość przyłączy kanalizacyjnych – 978 w tym w 2018- 5
5. Ogólna sprzedaż wody w 2018r. w m³ – 260.686,98
6. Ogólny odbiór ścieków w 2018r. – 139.381,496 m³ - w tym
  - ścieki dowożone – 21.067,056
  - ścieki dopływające – 118.314,44
7. ilość przydomowych oczyszczalni ścieków – 4 szt. (ogólnie 144 szt.)

W 2018 roku oddano do użytku nowoczesną oczyszczalnię ścieków w Stajkowie, dzięki której można było wnioskować o umorzenie kar za nieprawidłowe korzystanie ze środowiska naturalnego. Można także prowadzić intensywne starania o prawidłową gospodarkę ściekową przez naszych mieszkańców i przewoźników odbierających odpady ciekłe. Jedynym miejscem bezpiecznego zrzutu ścieków od czasu oddania do użytku oczyszczalni jest właśnie oczyszczalnia ścieków w Stajkowie.

Dbłość o środowisko naturalne to także jego oczyszczanie z odpadów. Dane z 2018 roku są następujące ;

1. Ilość odpadów komunalnych zebranych od mieszkańców z podziałem na frakcje
  - zmieszane odpady komunalne w ilości 2.074,18 Mg,
  - opakowania ze szkła – 132,79 Mg,
  - opakowania z papieru i tektury – 9,38 Mg,
  - opakowania z tworzyw sztucznych – 65,90 Mg,
  - odpady wielkogabarytowe – 36,28 Mg,
  - odpady ulegające biodegradacji – 17,53 Mg
2. Pokrycia dachowe z eternitu – ilość
  - 23 szt.
3. Usuwanie azbestu z dachów
  - 81,855 Mg

Wciąż w tym zakresie jest wiele do zrobienia. Gmina nie osiąga bowiem poziomów recyklingu narzuconych przez przepisy prawa. Stąd żywa dyskusja w tym temacie oraz ostatnie rozwiązania dotyczące gospodarki odpadami.

3. DEMOGRAFIA, BEZROBOCIE, AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

3.1. Liczba i struktura ludności

Liczba ludności zamieszkującej Gminę na dzień 31 grudnia 2018 roku prezentowała się następująco:

AKTY URODZEŃ		AKTY MAŁŻEŃSTW		AKTY ZGONÓW	
transkrypcje (zagraniczne)	4	śluby konkordatowe	35	transkrypcje (zagraniczne)	1
urodzenia na terenie gminy	1	śluby cywilne	12	zgony na terenie gminy	21
-----	-----	transkrypcja (zagraniczne)	3	-----	-----
RAZEM	5	RAZEM	50	RAZEM	22

Ilość par małżeńskich odznaczonych medalami za długoletnie pożycie małżeńskie **13 par małżeńskich**

Ilość wyroków rozwodowych wpisanych do ksiąg małżeństw- **19 wyroków rozwodowych z wpisem do aktów małżeństw**

Demografia

	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	RAZEM
URODZENIA	47	53	100
ZGONY	34	33	67
LUDNOŚĆ OGÓŁEM	3910	3862	7772
LUDNOŚĆ OD 0-6	340	346	686
LUDNOŚĆ OD 7-18	586	573	1159
LUDNOŚĆ OD 19-45	1548	1577	3125
LUDNOŚĆ OD 46-65	891	985	1876

Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego					697		
Wydawania zaświadczeń, zezwoleń- USC			52				

Liczba ludności Gminy od kilku lat systematycznie wzrasta. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 46,5 osoby na km², w więc jest około 3 razy niższa niż średnia krajowa.

ŹRÓDŁO: URZĄD GMINY W LUBASZU

3.2. Bezrobocie²

Bezrobocie w Polsce wywołała transformacja ustrojowo-systemowa, zapoczątkowana na przełomie lat 90-tych XX wieku. Okazało się nagle, że nie każdy, kto chce pracować może znaleźć zatrudnienie. Doświadczenia państw wysoko rozwiniętych dowodzą, iż zjawisko to będzie towarzyszyć nam już zawsze, choć obecnie mamy do czynienia z tak zwanym bezrobociem strukturalnym (dotkniętym nim są osoby wykluczone społecznie, osoby którym nie zależy na podjęciu pracy).

W Polsce stopa bezrobocia w końcu roku 2018 osiągnęła wskaźnik 6,1%, W województwie wielkopolskim stopa bezrobocia na dzień 31.12.2018 r. wynosiła 3,3 %, a w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim – 4,7%, a w gminie Lubasz 1,4% (tylko w powiecie poznańskim wskaźnik ten był niższy i wynosił 1,3%). W skali powiatu czarnkowsko- trzcianeckiego Gmina Lubasz posiada najniższy wskaźnik bezrobocia.

3.3 Organizacje pozarządowe³

Na terenie Gminy działają organizacje pozarządowe, które prowadzą działania skierowane na obszary problemowe, odczuwalne w środowisku mieszkańców. Celem funkcjonowania tych inicjatyw obywatelskich jest zaspokojenie specyficznych potrzeb mieszkańców, bądź podejmowanie problemów o małym zasięgu, które z tego powodu umykają uwadze i możliwościom realizacyjnym administracji publicznej. Organizacje pozarządowe opierają się w znacznej mierze na nieodpłatnej, wolontarystycznej pracy

² Podrozdział opracowano na podstawie danych raportowych PUP w Czarnkowie, stan na koniec roku 2018.

członków, są rzecznikiem interesów różnych grup społecznych, niosą pomoc potrzebującym, udzielają rady i wsparcia.

Do organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Lubasz należą:

1. Ochotnicza Straż Pożarna Lubasz
2. Ochotnicza Straż Pożarna Stajkowo
3. Ochotnicza Straż Pożarna Jędrzejewo
4. Ochotnicza Straż Pożarna Kamionka
5. Ochotnicza Straż Pożarna Sokołowo
6. Ochotnicza Straż Pożarna Krucz
7. Ochotnicza Straż Pożarna Prusinowo
8. Stowarzyszenie „Blżej Siebie i Natury” z Lubasza
9. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Serce Dziecka” w Lubasz
10. Stowarzyszenie „KLAMRA”
11. Stowarzyszenie „Nadzieja”
12. Caritas Oddział Parafialny w Lubasz
13. Towarzystwo Seniorów „Słoneczko” w Lubasz
14. Gminny Klub Sportowy „Radwan Lubasz” w Lubasz.
15. Uczniowski Klub Sportowy MINI- MAX

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest podstawą prawną do systematycznej współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Określa zasady, formy współpracy, tryb zlecenia realizacji zadań publicznych oraz sposób przyznawania dotacji. Ustawa ta daje możliwość kształtowania demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.

4. BUDŻET GMINY

Lp.	Wyszczególnienie	2018
1	Podatki i opłaty	4.844.839,05 zł
2	Udział w podatku dochodowym	5.651.388,03 zł
3	Dochody z majątku Gminy	876.469,34 zł
4	Pozostałe dochody	12.340.933,58 zł
5	Subwencja ogólna	11.689.152 zł
6	Dotacje celowe	16.476.329,12 zł
7	Środki pozabudżetowe	86.292,41 zł
	Razem	40.276.251,53

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Dochody własne

Na dochody własne składają się dochody z następujących grup:

- podatki i opłaty lokalne
- dochody z majątku
- udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu Państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych)
- inne dochody.

Udział dochodów własnych Gminy w łącznych dochodach w poszczególnych latach został przedstawiony w poniższym zestawieniu.

TABELA 2. STOSUNEK DOCHODÓW WŁASNYCH DO DOCHODÓW OGÓŁEM

Rok	Dochody ogółem (zł)	Dochody własne (zł)	Procentowy udział dochodów własnych
2018	40.276.251,53	12.024.478,00	29,86%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Podatki i opłaty lokalne

TABELA 3. STOSUNEK PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH DO DOCHODÓW OGÓŁEM

Rok	Dochody ogółem	Podatki i opłaty lokalne	Procentowy udział podatków i opłat lokalnych
2018	40.276.251,53	4.844.839,05 zł	12,03%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu Państwa

TABELA 4. STOSUNEK UDZIAŁU W PODATKU DOCHODOWYM DO DOCHODÓW OGÓŁEM

Rok	Dochody ogółem	Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu Państwa	Udział % w dochodach ogółem
2018	40.276.251,53	5.651.388,03 zł	14,03%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych stanowią średnio około 14 % ogółu dochodów budżetowych. Znaczenie tej kategorii w ostatnim okresie czasu znacznie wzrosło.

Dochody z majątku

Lp.	Wyszczególnienie	2018
1	Sprzedaż mienia komunalnego	82.037,87 zł
2	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	7.981,68 zł
4	Dochody z tytułu korzystania z mienia komunalnego	786.449,79 zł
	Razem	876.469,34 zł
	Dochody ogółem	40.276.251,53 zł
	Stosunek % do dochodu budżetu	2,18%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Dochody z majątku Gminy nie stanowią istotnego źródła dochodów gminy. W ostatnich latach ulegały znaczącym wahaniom. Ich wysokość była w głównej mierze uzależniona od dochodów z tytułu korzystania z mienia komunalnego w szczególności z dzierżawy składników majątkowych oddanych w dzierżawę Gminnemu Zakładowi Komunalnemu sp. z o.o. w Lubasz.

Dotacje celowe

L.p.	Wyszczególnienie	2018
1	Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej	136.298,38 zł
2.	Dotacje unijne	5.615.951,16 zł
3	Dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań bieżących gminy,	825.231,17 zł
4.	Dotacje na świadczenia rodzinne i wychowawcze	9.196.493,89 zł
3	Pozostałe dotacje celowe	702.354,52 zł
	Razem	16.476.329,12 zł
	Dochody ogółem	40.276.251,53 zł
	Stosunek % dotacji celowych do dochodów ogółem	40,91%

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Stosunek dotacji celowych do dochodów ogółem utrzymywał się w latach minionych na poziomie około 21%. Po wprowadzeniu ustawy o świadczeniach wychowawczych zdecydowanie wzrósł

Subwencje

Lp.	Wyszczególnienie	2018
1	Subwencja oświatowa	7.689.762 zł
2	Subwencja ogólna-część wyrównawcza	3.999.390 zł
	Razem	11.689.152 zł
	Dochody ogółem	40.276.251,53 zł
	Stosunek % subwencji do dochodu budżetu	29,02

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Jednym z najważniejszych źródeł dochodów budżetowych samorządu są subwencje. W latach wcześniejszych stanowiły one około 40 % dochodów budżetowych, dziś to już tylko 29,02%.

4.3. Wydatki Gminy

Wydatki bieżące

Lp.	Wyszczególnienie	2018
1	Rolnictwo,leśnictwo	71.499,78 zł
2.	Transport	496.539,06 zł
3	turystyka	25.000 zł
4	Gospodarka mieszkaniowa, gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2.916.550,65 zł
3	Administracja publiczna	3.702.755,27 zł
4	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona pożarowa	203.379,74 zł
5	Oświata i wychowanie, edukacyjna opieka wychowawcza	12.056.771,12
6	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna,rodzina,	1.322.852,45 zł
7	Kultura i ochrona dziedzictwa, kultura fizyczna, turystyka	1.276.316,33 zł
8	Pozostałe wydatki	10.693.026,90 zł
	Razem	32.764.691,30 zł
	Wydatki ogółem	46.144.397,30 zł
	Stosunek % wydatków bieżących do wydatków ogółem	71,00

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Dane zamieszczone powyżej potwierdzają, iż najważniejszą kategorią wydatków, także pod względem wydatków bieżących, są koszty ponoszone w związku z

funkcjonowaniem oświaty. Dalej znajdują się koszty bieżące ochrony zdrowia i pomocy społecznej oraz administracji publicznej.

Wyszczególnienie	2018
Oświata i wychowanie, edukacyjna opieka wychowawcza	13.679.898,02 zł
Subwencja oświatowa	7.689.762 zł
Stosunek % subwencji do wydatków związanych z oświatą	56,21

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

Wydatki inwestycyjne

L.p.	Wyszczególnienie	2018
1	Rolnictwo	10.986.217,72 zł
2	Transport	521.537,20 zł
3	Turystyka	0,00
4	Gospodarka mieszkaniowa	0,00
5	Administracja publiczna	0,00
6	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	16.042,00 zł
7	Oświata i wychowanie	1.623.126,90 zł
8	Pomoc społeczna	0,00
9	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	169.155,06 zł
10	Kultura i ochrona dziedzictwo kulturowego	9.828,03 zł
11	Kultura fizyczna i sport	47.019,09 zł
	Razem	13.379.706 zł

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH Z URZĘDU GMINY W LUBASZU

ZADŁUŻENIE GMINY

W 2018r. zaciągano kredyty i pożyczki w wysokości 8.500.000,00 zł

Spłaty rat kredytów i pożyczek przedstawiają się następująco :

2018 – 2.659.616,98 zł

Stan zadłużenia na koniec 2018r. wynosi 22.686.364,30 zł (56,33% wykonanych dochodów).

5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

5.1. Podmioty gospodarcze

Gmina jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego w zakresie swojego władztwa posiada szereg instrumentów, umożliwiających modelowanie swojej przestrzeni, w tym przedsiębiorczości lokalnej. Zasadniczym zadaniem samorządu Gminy jest określenie strategii rozwoju Gminy i włączenie się do prowadzenia, głównie przez samorząd województwa, polityki intraregionalnej. Tworząc strategię rozwoju Gminy, każdy samorząd uwzględnia następujące cele:

- pobudzenie aktywności gospodarczej
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i rozwój przedsiębiorczości
- zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń
- kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Rozwój gospodarczy na szczeblu lokalnym oznacza przyrost środków i możliwości, które pozwalają lokalnej władzy i mieszkańcom lepiej zaspokajać większą liczbę potrzeb na wyższym poziomie.

Podstawowym zadaniem władzy lokalnej jest optymalne zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy. Rozwój gospodarczy danej Gminy jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na jej terenie, jak również źródłem wzrostu zamożności i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Dzięki wpływom z podatków rosną także dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki przeznaczane na pomoc społeczną. Należy przy tym podkreślić, iż samorząd lokalny nie dysponuje – zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych – narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie Gminy. Nie oznacza to jednak, że samorząd nie może pełnić roli strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemianę w gospodarce i na rynku pracy.

Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości nie należą do grupy „tradycyjnych” zadań, podejmowanych przez samorządy terytorialne. Niemniej dynamicznie zmieniające się otoczenie, postępująca globalizacja, stawiają przed nowoczesnymi samorządami ambitne i trudne wyzwania, polegające w dużej mierze na rozwiązywaniu takich problemów, jak patologie, ubóstwo, ucieczki w szczególności młodych i wykształconych osób do większych miast. W celu ich zatrzymania trzeba na miejscu stworzyć im możliwości rozwoju oraz ukazać perspektywę działania na lokalnym rynku. Można to osiągnąć jedynie poprzez szeroko zakrojone działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, których koordynatorem i inicjatorem wobec braku alternatyw (szkół wyższych, centrów biznesu, organizacji przedsiębiorców, itp.) powinien być samorząd.

Dlatego też plany i działania strategiczne gminy Lubasz podążają w kierunku wykorzystania posiadanych zasobów na rzecz rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, turystyki, gastronomii oraz agroturystyki.

Według stanu na koniec roku 2018, w CEIDG zarejestrowanych było 445 podmiotów gospodarczych.

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy systematycznie wzrasta.

Zestawienie najważniejszych przedsiębiorstw na terenie gminy Lubasz:

- Firma PLASTMET Pilawski, Sikora sp. jawna, Lubasz, zatrudnia ok. 100 osób, branża – produkty ze stali: wykonywanie mebli ze stali nierdzewnej i stali zwykłej malowane proszkowo, urządzeń gastronomicznych, socjalnych, warsztatowych, magazynowych, biurowych, szkolnych oraz medycznych i laboratoryjnych, okapów wentylacyjnych i sprzętu sportowego
- Firma Lubacell Sp. z o.o., Lubasz, zatrudnienie ok. 40 osób, branża: produkcja baterii i ogniw cynkowo-powietrznych
- Zakład Cukierniczo-Piekarniczy Magdalena Sendal w Lubasz, zatrudnienie ok. 100 pracowników
- Żwirownia KLEMPICZ – kopalnia kruszywa, Klempicz
- PHU KORA s.j.– handel opałem i materiałami budowlanymi, Lubasz
- Servigum ZUH Henryk Augustyniak, Lubasz
- Gospodarstwa agroturystyczne w Stajkowie. Miłkowie i Dębe,
- Zajazd METEOR
- Ośrodek PORTUS
- Auto Lider
- PPUH KOMPLEX – produkcja i sprzedaż pasz i koncentratów Lubasz
- TOPPLON Sp. z o.o. – skup zbóż i sprzedaż nawozów Stajkowo
- Gminny Zakład Komunalny sp. z o.o. Lubasz
- Prywatne zakłady produkcji mebli w Goraju, Kruteczku
- Prywatne zakłady mechaniki pojazdowej w Lubasz, Miłkowie
- Prywatne zakładu murarskie w Lubasz, Antoniewie

Do mocnych stron obszaru pod względem gospodarczym zaliczyć można:

- korzystne położenie geograficzne
- dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną
- walory przyrodniczo-krajobrazowe;
- dobrze rozwiniętą sieć infrastruktury społecznej
- przedsiębiorczość i operatywność mieszkańców oraz ich wysokie zaangażowanie społeczne.

Do słabych stron zaliczyć można:

- wysokie koszty siły roboczej
- brak fachowej kadry pracowniczej.

Do szans rozwoju analizowanego obszaru należą:

- możliwość pozyskania środków strukturalnych i innych na działalność gospodarczą
- rozwój społeczno gospodarczy regionu oraz otaczających terenów
- rozwój świadomości społecznej i społeczeństwa obywatelskiego
- zmiana stylu konsumpcji w kierunku dóbr wyższego rzędu.

Zagrożeniem są:

- spowolnienie gospodarcze
- nakładanie na gminy coraz większej liczby zadań, za którymi nie będą podążać środki finansowe
- regres demograficzny.

5.2. Rolnictwo

Rolnictwo stanowi ważną gałąź gospodarki na terenie Gminy. Użytki rolne zajmują powierzchnię 7.792 ha, a więc 46,58% powierzchni Gminy, z czego 83% stanowi a grunty rolne, 2% sady, 8% łąki trwałe, a 7% pastwiska trwałe.

TABELA 15. RODZAJE GRUNTÓW NA TERENIE GMINY LUBASZ

Rodzaje gruntów na terenie Gminy	Powierzchnia (w ha)
Użytki rolne:	7792
Grunty orne	6496
Sady	161
Łąki trwałe	617
Pastwiska trwałe	518
Lasy i grunty zadrzewione	8019
Lasy i grunty leśne	7947
Grunty zadrzewione i zakrzewione	72
Grunty zurbanizowane i zabudowane	533
Tereny mieszkaniowe	111
Tereny przemysłowe	-
Inne tereny zabudowane	15
Zurbanizowane tereny niezabudowane	21
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	14
Tereny komunikacyjne, w tym:	372
drogi	323
koleje	49
Nieużytki	134
Wody	249
Stojące	23
Płynące	159
Rowy	67
RAZEM	16727

ŹRÓDŁO: URZĄD GMINY W LUBASZU

Charakterystyka gospodarstw rolnych wg siedziby przedstawia się następująco:

TABELA 16. WIELKOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE GMINY LUBASZ WG STANU NA KONIEC 2018 ROKU

WIELKOŚĆ GOSPODARSTW		
KATEGORIA	LICZBA GOSPODARSTW	ŁĄCZNA POWIERZCHNIA
A (1-2 ha)	335	462,24 ha
B (2-5 ha)	247	863,61 ha
C (5-7 ha)	79	455,68 ha
D (7-10 ha)	72	631,26 ha
E (10-15ha)	100	1.164,11 ha
H (pow. 15 ha)	104	3.778,40 ha
RAZEM:		

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU GMINY W LUBASZU

6. MIENIE KOMUNALNE I ORGANIZACJA USŁUG KOMUNALNYCH

Na dzień 31 grudnia 2018 r. gmina Lubasz posiadała grunty i nieruchomości zabudowane o łącznej powierzchni 404,83.13 ha. Podział mienia komunalnego na zasadnicze grupy przedstawia się następująco:

- grunty rolne o powierzchni 85,07.97 ha
- drogi, ulice, o powierzchni 229,37.38 ha
- lasy i grunty zadrzewione o powierzchni 38,49.45 ha
- tereny rekreacyjne o powierzchni 15,16.47 ha
- działki budowlane o powierzchni 12,92.93 ha
- działki przem. hand. o powierzchni 8,45.15 ha
- tereny pozostałe o powierzchni 15,33.78 ha.

Szczegółowe informacje na temat mienia komunalnego należącego do Gminy Lubasz zostały przedstawione w poniższej tabeli.

TABELA 7. OPIS MIENIA KOMUNALNEGO

Opis mienia komunalnego wg grup rodzajowych	2018
I. Grunty komunalne ogółem w ha	
1. Grunty orne	85,07.97
2. Drogi	229,37.38
3. Lasy	38,49.45
4. Place i tereny zielone	-
5. Ogrody działkowe	-
6. Tereny rekreacyjne	15,16.47
7. Działki budowlane	12,92.93
8. Działki przemysłowo – handlowe	8,45.15

9. Cmentarze komunalne	-
10. Inne	15,33.78
II. Obiekty komunalne ogółem: liczba	
1. Budynki mieszkalne	3
2. Budynki niemieszkalne, budowle	65
3. Obiekty szkolne	10
4. Obiekty przedszkolne	6
5. Miejsko – gminne biblioteki	1
6. Ośrodki kultury i świetlice	15
7. Ośrodki sportu i rekreacji, place zabaw	18
8. Obiekty służby zdrowia	1

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH URZĘDU GMINY W LUBASZU

MIESZKALNICTWO :

1. Ilość mieszkań komunalnych : 9 w tym 6 socjalnych
2. Ilość najemców lokali socjalnych : 6
3. Ilość lokali użytkowych (31) w tym : piwnice (1), pomieszczenia gospodarcze przynależne do lokali nieodpłatnie (9) dodatkowe pomieszczenia gospodarcze (8), lokale użytkowe pozostałe przeznaczone na działalność gospodarczą (9)
4. Wysokość uzyskanych wpływów z lokali w 2018 roku : 114.151,82 zł
5. Wysokość nakładów na utrzymanie substancji mieszkaniowej w 2018 roku : 34.104,16 zł

OŚWIETLENIE ULICZNE:

1. Liczba punktów oświetlenia ulicznego (1028 szt) w tym własne (154 szt)
2. Nakłady na utrzymanie oświetlenia w 2018 roku – konserwacja : 237.278,80 zł

Sposób zagospodarowania tych nieruchomości:

a) wieczyste użytkowanie - 18,23.64 ha

Grunty znajdujące się w wieczystym użytkowaniu to głównie grunty rolne o powierzchni 16,90.00 ha oraz tereny mieszkaniowe o powierzchni 1,33.64 ha. Wśród użytkowników wieczystych wyróżnia się między innymi: Czarnkowską Spółdzielnię Mieszkaniową, Polski Związek Działkowców oraz nieliczne osoby fizyczne.

b) dzierżawa - 38,24.38 ha

W zasobie gruntów mienia komunalnego znajdują się grunty rolne (grunty orne, pastwiska i łąki), głównie klasy IV, V i VI, które zostały wydierżawione osobom fizycznym. Według stanu na dzień 30 września 2014 roku zawartych było 68 umów dzierżawnych. Czysz dzierżawny za użytkowanie gruntów rolnych ustalany jest rocznie według ceny kwintala pszenicy w oparciu o średnią cenę krajową skupu pszenicy, opublikowaną przez GUS. Zawarto również umowę z Market Detal sp. zo.o. na łączną powierzchnię 0,60.13 ha .

c) trwały zarząd - 4,13.90 ha

W trwały zarząd oddano nieruchomości zabudowane i gruntowe szkołom podstawowym i przedszkolom. Nieruchomości te przeznaczone w planie

zagospodarowania przestrzennego na cele oświatowe i oddanie ich w trwały zarząd temu celowi ma służyć.

d) użytkowanie – 5,65.11 ha

Gminny Ośrodek Kultury w użytkowaniu posiada 3,60.15 ha – są to między innymi grunty, stanowiące: lasy, tereny komunikacyjne oraz rekreacyjno-wypoczynkowe. Część gruntów mienia komunalnego przekazano w użytkowanie Klubowi Sportowemu „Radwan” - jest to boisko sportowe wraz z infrastrukturą, tj. trybunami i budynkiem szatniowca o powierzchni 2,10.06 ha.

f) bezpośrednio w administrowaniu gminy – 338,56.10 ha

6. Gazyfikacja

Gmina Lubasz podjęła działania w celu zgazyfikowania gminy. Podpisana została w 2009 roku i aneksowana w 2014 roku umowa o współpracy w tej sprawie z Wielkopolską Spółką Gazownictwa sp. zo.o. Oddział Gazowniczy w Poznaniu. Przewidywała ona budowę przez spółkę gazową zasilania w gaz, a przez Gminę Lubasz budowy gazociągu z przyłączami. Umowa nadal jest negocjowana. Gazyfikację Lubasza podzielono na 4 etapy :

1. Centrum czyli ul. B. Chrobrego wraz z ulicą Wiejską, Parkową, Kolejową, Szkolną , Pogodną i Podgórną,
2. Ul. Zielona z ulicą Sportową, Krótką, Krętą, tzw. Osiedle Glinica i Gorajskie,
3. Ulica Winiary i Stajkowska
4. Po południowej stronie torów kolejowych tj. osiedle Górczyn i Sławno bloki.

Obecnie zrealizowane zostały 2 etapy a na trzeci opracowany został projekt techniczny.

7.7. Drogownictwo i transport publiczny

Położenie Gminy zapewnia łatwe połączenia komunikacyjne między innymi z miastem wojewódzkim – Poznaniem oraz z Piłą. Głównym traktem komunikacyjnym przebiegającym przez Gminę, jak i przez miejscowość Lubasz, jest droga wojewódzka nr 182 Ujście – Międzychód. Droga ta umożliwia poruszanie się między innymi w kierunku wymienionych miejscowości, jak i w kierunku Wronek oraz pobliskiego Czarnkowa (siedziba władz powiatu). Sieć drogową uzupełniają liczne Gminy drogi powiatowe, których łączna długość wynosi ok. 33 km.

Natomiast część dróg gminnych stanowi strategiczne połączenie między drogami powiatowymi i wojewódzkimi:

- Droga 183288P Miłkowo – Stajkowo, łączy drogę wojewódzką nr 182 (Międzychód – Ujście) poprzez odcinek drogi gminnej 183289 P i drogi powiatowej Stajkowo - Bzowo bezpośrednio z drogą wojewódzką nr 153 (Siedlisko - Lubasz) obecnie jest projektowany
- Droga 18327P Lubasz – Antoniewo –Krucz. Odcinek łączy drogę wojewódzką nr 182(Międzychód – Ujście) z drogą powiatową Stajkowo - Bzowo oraz drogę wojewódzką 140 Wronki – Ciszkowo kompleksowo zmodernizowany
- Droga 183274 P Lubasz – Bzowo. Odcinek łączy drogę wojewódzką nr 153 (Siedlisko-Lubasz) z drogą powiatową Stajkowo-Lubasz, z których to dróg jest połączenie z drogami: pierwsze z nich do drogi wojewódzkiej 153 (Siedlisko -

Lubasz), natomiast drugie poprzez kolejną drogę powiatową Nowina - Lubasz do drogi wojewódzkiej nr182 (Międzychód – Ujście). Stan techniczny wielu dróg nie jest dobry, ale drogi utrzymywane są w należytej kulturze.

Potrzeby w zakresie dróg są duże i dotyczą głównie:

- utwardzenia gminnych dróg gruntowych
- budowy dróg, scalających istniejący układ dróg w racjonalny układ drogowy
- budowy ścieżek rowerowych
- poszerzenia i zwiększenia wytrzymałości na nacisk istniejących dróg.

8. POMOC SPOŁECZNA I BEZPIECZEŃSTWO MIESZKAŃCÓW GMINY

8.1. Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką budżetową, prowadzącą własną obsługę finansową, rachunkową i kadrową, powołaną do realizacji zadań własnych i zleconych gminie w zakresie pomocy społecznej oraz zadań powierzonych Ośrodkowi na podstawie innych przepisów.

Na podstawie ustawy o pomocy społecznej Kierownik Ośrodka składa Radzie Gminy informacje o zakresie i formach udzielonej pomocy przez GOPS; dodatkowym elementem w tej informacji jest analiza działalności Ośrodka, w związku z tym, że Ośrodek realizuje zadania wykraczające poza przepisy ustawy.

8.3. Ochotnicza Straż Pożarna

Rozwój społeczno-gospodarczy kraju oraz towarzyszący temu rozwój infrastruktury technicznej, większa możliwość powstania awarii, itp., a także zmiany klimatyczne powodują wzrost zagrożeń. Odpowiednia organizacja oraz przygotowanie jednostek ochrony przeciwpożarowej na terenie Gminy jest niezbędnym elementem bezpieczeństwa mieszkańców. Bezpieczeństwo to jest ściśle związane z systemem reagowania na występujące zagrożenia. Na bezpieczeństwo mieszkańców, oprócz wyszkolenia i wyposażenia strażaków, znacząco wpływa przygotowanie do zmieniających się warunków, a w związku z tym powstających nowych zagrożeń.

Zadania i obowiązki wynikające z ustawy o ochronie przeciwpożarowej zostały przepisane m.in. samorządom. Ochrona przeciwpożarowa jest zadaniem własnym Gminy. To właśnie Gmina ponosi koszty utrzymania, wyszkolenia, wyposażenia i zapewnienia gotowości bojowej jednostek ochotniczych straży pożarnych, a także zobowiązana jest do zapewnienia umundurowania bojowego i ubezpieczenia członków ochotniczych straży pożarnych. Ochotnicze straże pożarne są natomiast jednostkami ochrony przeciwpożarowej i funkcjonują na podstawie przepisów ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej ochrona ta polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem.

Chodzi tu o:

- zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia
- zapewnienie sił i środków do zwalczania zagrożenia
- prowadzenie działań ratowniczych.

Chodzi również o zapewnienie odpowiednich sił i środków do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych.

Wójt Gminy koordynuje funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze Gminy w zakresie ustalonym przez wojewodę. Zadanie to wykonywane jest przy pomocy komendanta gminnego ochrony przeciwpożarowej. Ochotnicze straże pożarne są to umundurowane jednostki ochrony przeciwpożarowej, wyposażone w specjalistyczny sprzęt, przeznaczone przede wszystkim do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.

Na terenie Gminy działa 7 jednostek OSP. Są to OSP: Lubasz, Sokołowo, Krucz, Jędrzejewo, Stajkowo, Prusinowo i Kamionka.

Krótką charakterystyką poszczególnych jednostek

- **Jednostka OSP Lubasz należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego** i jest najczęściej biorącą udział w zdarzeniach jednostką. Zadaniem tej jednostki jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez: walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwo techniczne, chemiczne i od 1997 roku również poprzez ratownictwo medyczne.
- **Jednostka OSP Krucz** należy również do Krajowego Systemu ratowniczo-gaśniczego . Posiada średni samochód ratowniczo-gaśniczy marki Star 266, rok produkcji 1980. W roku bieżącym otrzyma nowoczesny samochód bojowy.
- **Jednostka OSP Sokołowo** – przynależy do JOT III kategorii, posiada średni samochód ratowniczo-gaśniczy marki Star 29 – GP, rok produkcji 1977. Jest to jedyny egzemplarz w Polsce.
- **Jednostka OSP Stajkowo** – przynależy do kategorii JOT IV – posiada samochód ratowniczo-gaśniczy marki Volkswagen Transporter rok produkcji 1996, wyposażony w motopompę
- **Jednostka OSP Jędrzejewo** – przynależy do kategorii JOT IV – posiada samochód ratowniczo-gaśniczy marki ŻUK rok produkcji 1996 ,wyposażony w motopompę.
- **Jednostka OSP Prusinowo** – nie przynależy do Jednostek Operacyjno-Technicznych. Jest wyposażona w podstawowy sprzęt ratowniczy
- **Jednostka OSP Kamionka** - nie przynależy do Jednostek Operacyjno-Technicznych.
- Wysokość nakładów na ochronę przeciwpożarowa -143517,72
- Wysokość udzielonych dotacji dla OSP- 17 347,00zł
- Wysokość udzielonych dotacji dla PSP- 18 577,00 zł
- Stan ilościowy jednostek
  - OSP Lubasz – 27
  - OSP Krucz - 17
  - OSP Sokołowo - 15

- OSP Stajkowo- 9
- OSP Jędrzejewo - 7
- OSP Prusinowo – 7
- OSP Kamionka- 7

9. SŁUŻBA ZDROWIA

Na terenie Gminy funkcjonują następujące placówki medyczne:

- Prywatna przychodnia lekarska w Lubasz – gabinet lekarza rodzinnego (2 lekarzy,)
- Prywatny gabinet lekarski w Lubasz – specjalista medycyny ogólnej oraz pulmonolog
- Prywatny gabinet lekarski w Lubasz – lekarz ginekolog
- 3 gabinety stomatologiczne w Lubasz – leczenie w ramach NFZ oraz prywatnie.

10. OŚWIATA, KULTURA I SPORT

10.1. Przedszkola

Na terenie gminy Lubasz funkcjonuje zespół przedszkoli „Bajka” w Lubasz, na który składają się Przedszkole w Lubasz oraz oddziały:

- Oddział Krucz
- Oddział Dębe
- Oddział Kamionka
- Oddział Stajkowo
- Oddział Prusinowo
- Oddział Miłkowo\
- Oddział Jędrzejewo

I. Liczba oddziałów przedszkolnych oraz uczęszczających dzieci

	Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019
Przedszkole BAJKA		
Liczba dzieci ogółem	315	317
Liczba oddziałów	14	14

W tym:

Liczba dzieci w oddziałach :

Lubasz razem:	175	175
Oddział 3-4 latków (w tym 2,5 latki)	91	84
Oddział 5 latków itp.	41	47
Oddział 6 latków	43	44
Miłkowo	25	25
Stajkowo	22	25
Krucz	23	25
Prusinowo	16	15
Jędrzejewo	14	11
Kamionka	23	17
Dębe	17	24

10.2. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Na terenie gminy Lubasz działają następujące placówki edukacyjne:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Lubasz (64-720 Lubasz, ul. Szkolna 6, tel. +48 67 255 60 24)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Miłkowie (64-720 Lubasz, Miłkowo 12, tel. +48 67 255 60 90)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jędrzejewie (64-720 Lubasz, Jędrzejewo 40a, tel.+48 67 255 17 23)
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Kruczu (64-720 Lubasz, Krucz 62, tel. +48 67 255 18 76)

II. Szkoły Podstawowe:

	PSP Lubasz	2017/2018	2018/2019
1	Liczba uczniów	573	584
2	Liczba oddziałów	27	26
3	W tym liczba oddziałów gimnazjalnych	6 (141 uczniów)	3 (72 uczniów)

	PSP Miłkowo	2017/2018	2018/2019
1	Liczba uczniów	100	115
2	Liczba oddziałów	7	8

	PSP Jędrzejewo	2017/2018	2018/2019
1	Liczba uczniów	27	35
2	Liczba oddziałów	2	2

	PSP Krucz	2017/2018	2018/2019
1	Liczba uczniów	17	13
2	Liczba oddziałów	2	2

III. Liczba pracowników w placówkach oświatowych

	Przedszkole „Bajka”	2017/2018	2018/2019
1	Nauczyciele	30	28
2	Pracownicy niepedagogiczni	24	24

	PSP Lubasz	2017/2018	2018/2019
1	Nauczyciele	59	56
2	Pracownicy niepedagogiczni	20	18

	PSP Miłkowo	2017/2018	2018/2019
1	Nauczyciele	19	21
2	Pracownicy niepedagogiczni	4	4

	PSP Jędrzejewo	2017/2018	2018/2019
1	Nauczyciele	5	5
2	Pracownicy niepedagogiczni	3	3

	PSP Krucz	2017/2018	2018/2019
1	Nauczyciele	7	6
2	Pracownicy niepedagogiczni	2	2

IV. Finansowanie oświaty w 2018 roku.

		Plan	Wykonanie
1	Oświata i Wychowanie - dział 801	11.174.732,49 zł	11.027.683,70 zł
2	PSP Lubasz	5.971.552,53 zł	5.893.707,17 zł

3	PSP Miłkowo	1.320.078,34 zł	1.293.893,19 zł
4.	PSP Jędrzejewo	446.622,65 zł	439.287,84 zł
5.	PSP Krucz	401.027,01 zł	390.197,04 zł
6.	Przedszkole Bajka	3.035.451,96 zł	3.010.598,46 zł

7	Subwencja oświatowa 2018 r	7.689.762,00 zł	
---	----------------------------	-----------------	--

	Dotacje celowe inne - 2018 r	Dotacja	Środki władne
1	Stypendia	94.599,00 zł	10.511,00 zł
2	Dotacja podręcznikowa	80.748,57 zł	0
3.	Aktywna Tablica (PSP Jędrzejewo)	14.000,00zł	3500,00 zł
4.	Narodowy Program rozwoju czytelnictwa (PSP Miłkowo)	4.000,00zł	1000,00zł
5	Dotacja przedszkolna	305.510,00zł	

V. CUW- GZOSIP - 2018 r

	GZOSIP	Plan	Wydatki
1	Razem	1.151.790,29 zł	1.130.703,42 zł

W tym:

1	Dowożenie uczniów do szkół	441.250,00 zł	430.371,58 zł
2	Stypendia	110.722,78 zł	105.110,00 zł
4	Dotacja podręcznikowa- Edukacja Lubasz	3249,67 zł	2.710,35 zł

VI. Projekty unijne realizowane w oświacie w 2018 roku

Zapraszamy do Bajki-tworzenie nowych miejsc w przedszkolu i szerokiej oferty rozwojowej w Przedszkolu Bajka w Lubaszu”

Realizacja projektu miękkiego - pn.”Zapraszamy do Bajki-tworzenie nowych miejsc w przedszkolu i szerokiej oferty rozwojowej w Przedszkolu Bajka w Lubaszu”, który trwał od sierpnia 2017r. do sierpnia 2018r. W ramach programu utworzony został nowy oddział przedszkolny, dzieci korzystają z dodatkowych godzin logopedy, gimnastyki korekcyjnej i rytmiki. Zostały zakupione nowe pomoce i zabawki na potrzeby dodatkowej grupy przedszkolnej oraz dodatkowych zajęć dla wszystkich dzieci. W planie finansowym przedszkola na rok 2018 przeznaczono łącznie na ten cel kwotę 156.684,96 zł, które to wydatkowano w 100%.

”Odnowa edukacji w gminie Lubasz - program rozwoju kompetencji kluczowych uczniów i uczennic w Gminie Lubasz”

Jednostki oświatowe realizują również projekt unijny tzw. miękki pn. **”Odnowa edukacji w gminie Lubasz - program rozwoju kompetencji kluczowych uczniów i uczennic w Gminie Lubasz”** na który zaplanowano kwotę 85.466,36 zł (pozostała kwota projektu realizowana jest w rozdz. 75085 -50.840,84 zł, a cały projekt to łącznie wartość 136.307,20 zł).

Podział projektu ze względu na rozdziały w dziale 801 przedstawia się następująco:

	Plan	Wykonanie
rozdz. 80101	47.944,16 zł	47.944,16 zł
rozdz. 80110	7.468,28 zł	7.468,28 zł
rozdz. 80146	9.250,00 zł	9.250,00 zł
rozdz. 80150	18.111,55 zł	18.111,55 zł
rozdz. 80152	2.692,37 zł	2.692,37 zł

Razem:	85.466,36 zł	85.466,36 zł

Od stycznia do czerwca 2018 w ramach projektu „Odnowa edukacji w gminie Lubasz-program rozwoju kompetencji kluczowych uczniów i uczennic w Gminie Lubasz” współfinansowanego ze środków unijnych w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 były prowadzone takie zajęcia jak matematyka, j. niemiecki, j. angielski, przyroda, logopedia, rehabilitacja ruchowa, terapia pedagogiczna, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, biofeedback, biologia, chemia, fizyka, geografia. Nauczyciele kontynuują studia podyplomowe na kierunkach: Integracja sensoryczna, Wczesne wspomaganie rozwoju i edukacja uczniów z autyzmem z elementami integracji sensorycznej, Terapia Pedagogiczna, Terapia Pedagogiczna i Socjoterapia. Uczniowie i nauczyciele korzystają ze sprzętu dydaktycznego zakupionego w ramach projektu w roku 2017. Projekt realizowany był w Szkole w Miłkowie i Lubaszu

---

10.3. Kultura

Krzewieniem kultury na terenie Gminy zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury, zlokalizowany przy ul. Kościelnej 4 w Lubaszu oraz Biblioteka Publiczna.

Gminny Ośrodek Kultury w Lubaszu jest wielofunkcyjną instytucją kultury o charakterze środowiskowym.

Odpowiada za organizację wielu imprez w gminie Lubasz, m.in. Dni Lubasza, Gminno-Parafialnych Dożynek, turniejów i konkursów, festiwali i warsztatów

Rokrocznie na terenie gminy Lubasz odbywa się kilkadziesiąt różnorodnych imprez i wydarzeń kulturalnych, które w dużym stopniu budują jego atrakcyjność.

Liczne imprezy kulturalne i sportowe są, obok przyrody i zabytków, magnesem przyciągającym nie tylko mieszkańców, ale i turystów.

Biblioteka Publiczna Gminy Lubasz mieści się w budynku wspólnie z Bankiem Spółdzielczym i internatem EDUKACJI Lubasz i czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-17.00, a Filia w Kruczu: we wtorki i czwartki w godz. 10.00–18.00.

Biblioteka Publiczna Gminy Lubasz oferuje:

- Literaturę piękną w wyborze dla dzieci, młodzieży i dorosłych, literaturę popularno-naukową, słowniki, encyklopedie, leksykony, atlasy geograficzne, czasopisma bieżące
- Zajęcia z dziećmi
- Spotkania z dorosłymi czytelnikami biblioteki
- Lekcje biblioteczne
- Wycieczki do biblioteki
- Darmowy dostęp do Internetu.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury, dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej i systemu informacyjnego na terenie Gminy.

Do zadań Biblioteki należy:

- Gromadzenie i opracowanie materiałów bibliotecznych, służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych
- Udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej
- Organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym i niepełnosprawnym
- Tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych: katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych.

TABELA 26. ZBIORY BIBLIOTECZNE - STAN NA DZIEŃ 31.12.2018 R.

Księgozbiór ogółem	25275
W bibliotece w Lubaszu dane Wypożyczalni dla dorosłych i Oddziału dla dzieci i młodzieży	17132
W filii w Kruczu	8143
STRUKTURA WOŁOMINÓW w %	
Literatura piękną dla dzieci i młodzieży	9145 36,2%
Literatura piękna dla dorosłych	9502 37,6%
Literatura niebeletrystyczna	6628 26,2%
UŻYTKOWNICY	
Liczba czytelników ogółem	1487
W bibliotece w Lubaszu dane Wypożyczalni dla dorosłych i Oddziału dla dzieci i młodzieży	1314
W filii w Kruczu	173
WYPOŻYCZENIA ZBIORÓW	
Ogółem	26574
W bibliotece w Lubaszu dane Wypożyczalni dla dorosłych i	23410

Oddziału dla dzieci i młodzieży	
W filii w Kruczu	3164

ŹRÓDŁO: BIBLIOTEKA PUBLICZNA W LUBASZU

Poniżej w tabeli zawarto podstawowe dane, dotyczące placówki w 2018.

TABELA 27. BIBLIOTEKA PUBLICZNA W LUBASZU

Biblioteka Publiczna	2018
Liczba pracowników	3
Liczba woluminów ogółem	25275
Liczba pozyskanych woluminów w danym roku	681
Liczba zarejestrowanych czytelników ogółem	1487
Liczba wypożyczeń w danym roku	26574
Budżet placówki – suma wydatków rocznie	234488
Zakupy książek w zł	19944

ŹRÓDŁO: BIBLIOTEKA PUBLICZNA W LUBASZU

10.5. Sport

Do najważniejszych obiektów sportowych na terenie gminy Lubasz należą:

1) HALA WIDOWISKOWO – SPORTOWA W LUBASZU

Podstawowe dane hali:

- Powierzchnia użytkowa – 1.104 m²
- wymiary hali – 24 m x 46 m

Do dyspozycji:

- Piłka koszykowa – centralna lub dwa boczne
- Piłka siatkowa – centralna lub trzy boczne
- Tenis ziemny
- Piłka ręczna
- Tenis stołowy
- Siłownia
- Tablica wyników z zegarem
- dwie kotary grodzące
- Nagłośnienie
- Zaplecze sanitarno-szatniowe
- Ścianka wspinaczkowa wysokość - 11,5 m.

Hala oferuje możliwość organizacji imprez artystycznych: wystaw, konkursów, występów instrumentalno-wokalnych, itp.

RYSUNEK 3. HALA WIDOWISKOWO-SPORTOWA W LUBASZU (1)

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.LUBASZHALA.PL](http://www.lubaszhal.pl)

RYSUNEK 4. HALA WIDOWISKOWO-SPORTOWA W LUBASZU (2)

ŹRÓDŁO: [HTTP://WWW.LUBASZHALA.PL](http://www.lubaszhal.pl)

- 2) BOISKO WIELOFUNKCYJNE PRZY SP W LUBASZU
- 3) ORLIK (2009) – na terenie ośrodka wypoczynkowego:
  - Boisko do piłki nożnej (sztuczna nawierzchnia)

- Boisko wielofunkcyjne (siatkówka, piłka ręczna, koszykówka, kort tenisowy)
Na terenie ośrodka jest też skate park i plac zabaw oraz workout.

4) BOISKA TRAWIASTE:

- Krucz
- Stajkowo
- Jędrzejewo
- Dębe
- Miłkowo – przy SP
- Goraj
- Lubasz (przy klubie sportowym)
- Sławno (nawierzchnia z polbruku, boisko do siatkówki)

Większość boisk znajduje się w zarządach poszczególnych wsi i są one modernizowane z środków funduszy sołeckich.

5) SALE SPORTOWE:

- Przy SP w Lubaszu
- Przy SP w Miłkowie

Na terenie Gminy działają prężnie kluby sportowe, takie jak:

- **GMINNY KLUB SPORTOWY RADWAN LUBASZ**
Rok założenia: 1958
Prezes: Marcin Szwed
Do dyspozycji klubu jest Stadion Radwan Lubasz z trybunami na 512 miejsc (krzeselka) oraz trawiastą murawą.
- **Uczniowski Klub sportowy „Minimaks” Lubasz** – zajmujący się głównie tenisem stołowym

11. TURYSTYKA I PROMOCJA

11.1. Atrakcje i zabytki na terenie Gminy

Gmina Lubasz, położona na skraju Puszczy Noteckiej, należy do jednego z najbardziej malowniczych regionów Wielkopolski. Jej atuty to przede wszystkim przyrodnicza różnorodność, obecność obiektów zabytkowych, czyste środowisko, a także przyjaźni ludzie.

Istniejąca baza turystyczna pozwala na realizację wielu form wypoczynku, począwszy od tradycyjnego plażowania, a skończywszy na wyprawach pieszych i rowerowych, jeździe konnej, wędkowaniu, a nawet wspinaniu się na ścianie wspinaczkowej.

Pięknie położone jezioro z plażą strzeżoną, wypożyczalnią sprzętu wodnego, polem kempingowym, domkami drewnianymi i holenderskimi, boiskami sportowymi Orlika, skate parkiem i amfiteatrem, są do dyspozycji wczasowiczów i turystów, przybywających do Lubasza. Ośrodek wypoczynkowy w Lubaszu szczególnie gorąco zachęca rodziny z dziećmi, bowiem wspinały plac zabaw oraz zamknięty dla ruchu

pojazdów teren ośrodka stwarzają doskonałe i przede wszystkim bezpieczne, warunki dla ich wypoczynku.

Na terenie Gminy znajduje się wiele atrakcji turystycznych, m.in. we wsi Dębe, na najwyższym wzniesieniu regionu stoi wiatrak – koźlak, całkowicie odrestaurowany, którego wewnątrz udostępniane jest do zwiedzania przez Gminny Ośrodek Kultury w Lubasz. Wiatrak produkował kaszę i mąkę do 1950 roku. Dzięki funduszom unijnym i gminnym, wyasygnowanym na jego remont, stanowi obecnie cenną pamiątkę i wartość historyczną.

W Kruczu, dzięki tamtejszej ścieżce przyrodniczo-leśnej, turysta poznać może tajemnice i piękno lasu. Trasa podzielona jest na 3 części: pieszą (6 km, kolor czerwony), pieszą lub rowerową (12 km, kolor żółty) i rowerową (20 km, kolor brązowy). Na 26 przystankach zapoznać się można z ochroną przyrody, różnorodnością biologiczną, nasiennictwem i szkółkarstwem, miejscami historycznymi, siedliskami, a nawet wałami wydmowymi. Ścieżka udostępniana jest przez Nadleśnictwo Krucz, a zaczyna się na terenie zespołu pałacowo-parkowego, gdzie jest też sala dydaktyczna z licznymi eksponatami edukacyjnymi.

Pobliski Kruteczek, schowany wśród lasów Puszczy Noteckiej, to miejscowość typowo letniskowa, z wieloma prywatnymi domkami wokół jeziora. Znajduje się tam kamień, upamiętniający pobyt w Kruteczku Kardynała Karola Wojtyły. W Sławnie zlokalizowany jest natomiast neoklasycystyczny pałac (z 1880 r.) i park dworski, w którym znajdują się 22 drzewa – pomniki przyrody, niektóre w wieku ok. 150 lat.

W Sokołowie przy drodze wojewódzkiej stoi jedyny w kraju pomnik spadochroniarzy, upamiętniający zwiadowczy zrzut podczas II wojny światowej. Obecnie wszczęto procedurę jego usunięcia w ramach tzw. Ustawy dekomunizacyjnej.

W Goraju zwiedzić można pięknie położony zamek Hochbergów z 1910 roku (obecnie internat Zespołu Szkół Leśnych), ekspozycję leśną w pomieszczeniach ZSL, a także zagrodę dzików przy Leśnictwie Goraj. W sąsiedniej wsi Bzowo znajduje się pałac w stylu renesansowej rezydencji (z 1880 r.) w którym obecnie znajdują się mieszkania. Goraj leży na skraju tzw. Szwajcarii Czarnkowskiej, wśród lasów, pagórków morenowych i stromej krawędzi doliny rzeki Noteć.

Również w samym Lubasz widoczne są ślady bogatej przeszłości - późnobarokowy kościół p.w. NNMP (z 1750 r.) z polichromią prof. Wacława Taranczewskiego i obrazem Matki Boskiej Śnieżnej z 1600 roku (cel licznych pielgrzymek), dzwonnica kościelna (gotyk angielski), klasycystyczny pałac z przyległym parkiem oraz rzadkimi gatunkami drzew i roślinności.

Baza hotelowa na terenie Gminy jest bardzo zróżnicowana. Hotele zlokalizowane są w Lubasz (Hotel-restauracja „Meteor” i „Dworek” oraz ośrodek PORTUS). Powstało też kilka gospodarstw agroturystycznych: w Miłkowie („Chata Miłkowska”), Dębem , Stajkowie („Nad Stawem”),

Przez Gminę, wzdłuż jeziora i dalej przez Goraj w kierunku Czarnkowa, wiedzie Transwielkopolska Trasa Rowerowa z wieloma atrakcjami turystycznymi po drodze.

Turyści wybrać mogą dla siebie najbardziej atrakcyjną formę wypoczynku i cieszyć się walorami przyrodniczymi dostępnymi w gminie Lubasz, bliżej natury, w ciszy lasów, z czystą wodą i powietrzem, z dala od wielkomięskiego zgiełku.

CIEKAWY OBIEKTY

KOŚCIÓŁ W LUBASZU

Najcenniejszym zabytkiem w gminie Lubasz jest kościół p.w. Narodzenia NMP. Dziesięcioletnia budowa tej barokowej świątyni została ukończona 7 września 1761 r. Nowy kościół ku czci Najświętszej Maryi Panny został poświęcony w 1775 r., a kościołem parafialnym stał się od 22 maja 1779 r. Zespół kościoła p.w. Narodzenia NMP usytuowany malowniczo na niewielkim wzniesieniu, tzw. Krasnej Górze, należy do okazałych przykładów sakralnego budownictwa. Kościół wzniesiony w późno barokowych formach jest budowlą jednonawową, z dwoma czworobocznymi ukośnie ustawionymi wieżami w fasadzie zachodniej oraz dwoma kapticami fundacji Miaskowskich. Jednolite, rokokowe wyposażenie wnętrza pochodzi z ok. 1760 r., kościół posiada również bogatą dekorację stiukową. Polichromia została wykonana w 1937 r. przez Wacława Taranczewskiego. Przed główną zachodnią fasadą zachowana pozostała okazała architektoniczna brama neobarokowa (1900 r.) z motywem przerwane go frontonu. Do zespołu kościoła należy również dzwonnica wzniesiona w 1856 r. w formie czworobocznej wieży z motywami stylizowanego gotyku angielskiego oraz usytuowana po przeciwnej stronie skromna parterowa plebania z poł. XIX w. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Boskiej Śnieżnej z ok. 1600 r. - cel licznych pielgrzymek. Wszelkie dane historyczne wskazują, że obraz trafił do Lubasza poprzez ojca Ryskoniusza, który zakupił go w Rzymie. Obraz o wymiarach 93,5 x 130,5 cm namalowany jest farbami olejnymi na dwóch dębowych deskach i posiada drewnianą ramę. W II poł. XVII w. został przyozdobiony drogocenną sukienką z koronami. Niestety, w 1984 r. zostały one skradzione. Obraz Matki Boskiej Śnieżnej został przeniesiony do Kościoła w Lubaszu podczas bardzo podniosłej uroczystości, która - jak podają kroniki - zgromadziła ponad 6 tys. wiernych i wielu znamienitych gości, a asystowała jej chorągiew husarska królewicza polskiego Karola. Druga tak wielka uroczystość miała miejsce 3 września 2000 r., kiedy cudowny obraz koronowany został koronami papieskimi, poświęconymi przez Ojca Świętego Jana Pawła II podczas pielgrzymki do Polski w czerwcu 1999 r. Było to niezwykłe wydarzenie. Otoczenie świątyni zmieniło się nie do poznania. Powstał plac koronacyjny, na którym stanął ołtarz - dar dla Gminy od Zakładów H. Cegielskiego w Poznaniu, przy którym Jan Paweł II odprawił mszę św. na placu Mickiewicza w Poznaniu. Stąd nazwa placu im. Papieża Jana Pawła II. 8 września w Sanktuarium obchodzona jest uroczystość Narodzenia Najświętszej Maryi Panny, poprzedzona kilkoma dniami podczas, których przybywają pielgrzymi z Archidiecezji i Dekanatu. Kościół jest w bardzo dobrym stanie technicznym - sukcesywnie jest remontowany.

PAŁAC W LUBASZU

Kolejnym zabytkiem w miejscowości Lubasz wartym zobaczenia jest pałac, który został wzniesiony ok. poł. XVIII w. na miejscu poprzedniego drewnianego dworu. Kilkakrotnie przebudowy pozbawiły go pierwotnego stylu. Obecnie, po gruntownej przebudowie w 1911 r. według projektu poznańskiego architekta Stanisława Mieczkowskiego, posiada jednolity wystrój wszystkich elewacji utrzymany w formach neoklasycystycznych. Ozdobą prostej bryły pałacu jest m.in. podcień z I poł. XIX w. z dziewięcioma kolumnami toskańskimi z trójkątnym frontonem na osi, a od strony ogrodu czterokolumnowy portyk. Pałac jest otoczony parkiem. W jego południowo-zachodnim narożniku usytuowany został drugi po pałacu obiekt rezydencyjny - tzw. oficyna pałacowa. Wzniesiona w formach neoklasycystycznych ok. 1835 r. (przebudowana w 1930 r.) posiada prostą parterową bryłę nakrytą dachem naczółkowym z elewacją ogrodową, ozdobioną wysokim kolumnowym portykiem z trójkątnym frontonem i herbem ostatnich właścicieli Lubasza. Z dawnych obiektów gospodarczych otaczających folwarczne podwórze zachowane pozostały: wozownia i stajnia (1907 r.), stelmacharnia (1920 r.), stodoła i obora. Rozległy i pięknie położony park tworzy właściwe tło dla zabytkowej architektury. Południowa część parku ze stawem zachowała ślady dawnego „ogrodu włoskiego” z regularnym układem alei, głównie bukowo-grabowych i jesionowych. Niestety ze względu na brak zainteresowania ze strony właściciela kompleks ten nie jest właściwie zagospodarowany.

ZAMEK W GORAJU

Zamek w Goraju został wzniesiony dla Wilhelma Bolko von Hochberga w latach [1910-1911](#). Jest on malowniczo położony na skarpie w Puszczy Noteckiej, na lewym brzegu rzeki Noteć. Budowla założona została na planie litery U, ramiona ma skierowane w kierunku rzeki. Po obu stronach skrzydła frontowego znajdują się dwie potężne baszty zwieńczone hełmami. Trzecia baszta z kolei usytuowana jest na końcu wschodniego skrzydła. Budowla była wzorowana na zamku warownym Varenholz w Westfalii.

Co do samej miejscowości Goraj to była ona w XIX wieku własnością Goetzendorf-Grabowskich. Następnie od 1873 roku przeszła na własność hrabiów von Hochberg von Pless (książąt pszczyńskich). Kolejnymi właścicielami Goraja był ród von Hochbergów a następnie właścicielem byli: Henryk XI, Wilhelm Bolko. Zamek w rękach rodu Hochbergów pozostawał aż do zakończenia II wojny światowej.

Zamek jest w bardzo dobrym stanie technicznym, obecnie znajduje się tam Zespół Szkół Leśnych w Goraju.

PAŁAC W SŁAWNIE

Został wzniesiony w XIX w. przez rodzinę Dulinowskich. Z tamtych czasów zachował się w dobrym stanie zwarty kompleks pałacowo-parkowy, kompozycyjnie składający się z części rezydencjonalnej (pałacu otoczonego parkiem) oraz z usytuowanego od południowego zachodu podwórza folwarcznego. Obecnie układ zespołu pozostał bardzo dobrze zachowany, jedynie niektóre obiekty gospodarcze uległy zastąpieniu nowymi realizacjami. Jest to murowana parterowa budowla z piętrową wystawką na osi, nakryta mansardowym dachem, mieszczącym poddasze użytkowe. Wystrój architektoniczny

elewacji utrzymany jest w neoklasycystycznych formach. Park dworski założony został ok. 1880 r. Południowa część parku utrzymana jest w stylu krajobrazowym, natomiast północna posiada naturalny leśny charakter. W parku znajduje się 22 pomników przyrody, m. in. okazałe dęby, kasztanowce, jesiony, platany, wiąz i modrzew, liczące ok. 100-150 lat.

PAŁAC W BZOWIE

Pałac pochodzi z ok. 1880 r. Stylem nawiązuje do typu renesansowej rezydencji, popularnej w tym czasie wśród wielkopolskiego ziemiaństwa, jednak w skromniejszej wersji. Obiekt składa się z dwukondygnacyjnej części głównej z ryzalitem, mieszczącym reprezentacyjne wejście, jednokondygnacyjnej niewielkiej przybudówki oraz obowiązkowej w tym założeniu wieży. Elewacje zachowały dekoracyjny detal architektoniczny: boniowane, rozczłonkowane pilarsami, ozdobne opaski z ornamentycznym zwieńczeniem. Dopełnieniem części rezydencjonalnej zespołu dworskiego pozostaje park krajobrazowy z II poł. XIX w., założony na obszarze ok. 4 ha. Wśród licznie zachowanego starodrzewia na uwagę zasługuje jedno z najstarszych drzew - okazały dąb Mikołaj, upamiętniający pożyteczną działalność jednego z właścicieli Bzowa Mikołaja Swiniarskiego. Gospodarcze obiekty folwarczne zgrupowane zostały w północno-zachodniej części, wokół obszernego podwórza z dwoma zbiornikami wodnymi. Obecnie dawne budynki zostały w dużym stopniu przebudowane lub zastąpione nowymi realizacjami. Należąca do zespołu folwarcznego kolonia mieszkalna składa się z zachowanych obecnie ośmiu budynków (dawnych dworaków) niewielkich parterowych domów z wysokimi dachami dwuspadowymi.

WIATRAK - KOŹŁAK W DĘBEM

Wartym do obejrzenia jest we wsi Dębe wiatrak – koźlak. Jego korpus pochodzi z połowy XIX w. Wiatrak stoi na niewielkim wzniesieniu przy drodze do Lubasza. Został on przywieziony w połowie XIX w. z Oporowa koło Wronek. Wiatrak należał do młynarskiej rodziny Szczepskich, która prześladowana przez władze pruskie po patriotycznych wydarzeniach Wiosny Ludów, zdecydowała przenieść się w te strony. W 1889 roku wiatrak kupił Marcin Szypa – młynarz. Podczas II wojny światowej wiatrak użytkował Niemiec Beniamin Bryks. Po zakończeniu wojny właścicielem nieruchomości został Stanisław Szypa - młynarz. Od 1950 roku młyn nie jest użytkowany.

O młynarstwie w Dębem źródła historyczne nie podają wielu informacji, wiadomo jedynie że wiatrak w Dębem od drugiej połowy XIX w. produkował słynną na całą okolice kaszę. Wiatrak jest przykładem wiejskiego budownictwa przemysłowego z połowy XIX w., stanowi on niezwykle cenny zabytek kultury technicznej. Budynek ma kształt prostopadłościanu o podstawie prostokątnej o wymiarach 5,0x5,4 m. Wysokość wiatraka od fundamentów do kalenicy wynosi 12,2m, a wysokość dachu 3,7 m. Obiekt jest trzykondygnacyjny. Wiatrak – koźlak wykonany jest z drewna dębowego. Posadowiony jest na kamieniach wpuszczonych w grunt. Konstrukcja niniejszego wiatraka jest typowa dla innych wiatraków wielkopolskich. Budynek osadzony jest na „koźle” za pomocą dwóch równoległych belek izbicowych i mącznicy odwróconych o 90 stopni. Wszystkie ściany mają konstrukcję szkieletową o belkach sosnowych, z zewnątrz wiatrak odeskowany jest deskami sosnowymi, montowanymi na styk. Wiatrak posiada trzy otwory drzwiowe i pięć otworów okiennych. Konstrukcja dachu jest płatwiowo-

krokwiowa z dwoma naczółkami. W 2011 r. wiatrak został rekonstruowany przez Gminny Ośrodek Kultury w ramach środków pomocowych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

11.3. Szlaki turystyczne

Gmina Lubasz stanowi cenny obszar pod względem rozwoju turystyki. Ukształtowanie terenu oraz liczne zabytki sprzyjają aktywnemu wypoczynkowi. Przez teren Gminy biegną trzy szlaki turystyczne konne, szlaki kajakowe, piesze oraz rowerowe. Te ostatnie stanowią one połączenie do tras rowerowych o charakterze międzyregionalnym i regionalnym, tj. do:

- Międzynarodowej Trasy Rowerowej Euro Route „R-1”, prowadzącej z Francji przez Holandię, Niemcy i Polskę do granicy z Obwodem Kaliningradzkim, a w przyszłości do Moskwy
- trasy rowerowej „R-4” o nazwie „Szlak parków narodowych i krajoznawczych” z Wroniek do Złotowa, wiążącej Drawieński Park Narodowy z Sierakowskim Parkiem Krajobrazowym na południu i Drawskim Parkiem Krajoznawczym na północy.

Przez Gminę przebiega także północny odcinek Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej (TTR) z Poznania do Okonka. Sam Lubasz połączony jest z TTR szlakiem łącznikowym, wiodącym północnym brzegiem Jeziora Dużego.

Ze środków Lasów Państwowych oraz budżetu Państwa została także wyznaczona, wspomniana już wcześniej ścieżka przyrodniczo-leśna (pieszo-rowerowa), biegnąca przez teren leśnictwa Ciszkowo i Gniewomierz. Przebieg ścieżki i lokalizacja 26 przystanków sprzyja zapoznaniu się z przyrodą i różnorodnością biologiczną lasów na terenie wspomnianych nadleśnictw oraz miejscami historycznymi.

TABELA 8. INWENTARYZACJA SZLAKÓW PIESZYCH I ROWEROWYCH WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO, PRZECHODZĄCYCH PRZEZ TEREN GMINY LUBASZ

Lp.	Nazwa - Przebieg szlaku	Oznakowanie szlaku	Długość szlaku	Charakter szlaku ⁴	Rok utworzenia - rok ostatniego odnowienia	Zarządca szlaku	Zasięg szlaku
1.	Szlak zielony – pieszy Obrzycko-Klempicz- Stajkowo-Goraj Zamek-Czarnków	WK 185z	36 km	W	Brak danych	PTTK	Obszar gmin: CzarnkówLub asz, Obrzycko
2.	Transwielkopolska Trasa Rowerowa – szlak rowerowy Od Poznania (na terenie Gminy Lubasz miejscowości Jędrzejewo, Prusinowo – Lubasz), trasa potem	oznako- wany	9	W	2002	Marszałek Województ wa Wielkopols kiego	centralna - północna część Wielkopolski

⁴ W - wojewódzki, P - powiatowy, G - gminny, M - miejski.

	przechodzi przez Czarnków aż do Okonka						
3.	Szlak niebieski - pieszy Szlak Zachodniej Wielkopolski Ujście - Czarnków - Goraj - Sieraków - Międzychód - Pszczew - Trzciel - Zbąszyń - Świetno - Kaszczor - Wieleń Zaobrzański - Włoszakowice - Górka Duchowna - Leszno - Rydzyna - Góra - Wąsosz	oznakowane	10 km	W	Brak danych	Brak danych	półn. - zach. Wielkopolska

RAPORT
O STANIE GMINY

LUBASZ
Za rok 2018

MAJ 2019 ROK